

The Glass Menagerie, de [Tennessee Williams](#)

Personaje

AMANDA

LAURA

TOM

JIM

Actul întâi

SCENA

Apartamentul familiei Wingfield se află într-unul din acele imobile, semănând cu niște stupi uriași, ce cresc ca negii în cartierele suprapopulate, unde stau claie peste grămadă oameni de condiție modestă — și sunt dovada tendinței manifestate de o bună parte a poporului american spre automatismul unei existențe gregare, lipsite de diferențiere și individualizare. Apartamentul dă pe o curte interioară și se accede la el pe o scară de incendiu, ceea ce sugerează în med poetic ideea că toate aceste imense blocuri sunt veșnic consumate de focul mornit și necruțător al disperării omenești. Scara de incendiu face și ea parte din decor: i se vede palierul și câteva trepte. Acțiunea se petrece doar în amintirea lui Tom și este prin urmare lipsită de realitate. Într-adevăr, memoria își îngăduie nenumărate licențe: ea omite unele amănunte și exagerează altele, după caracterul mai mult sau mai puțin afectiv al amintirilor. Interiorul apartamentului este așadar sumbru și poetic.

La ridicarea cortinei, publicul are în fața lui un zid trist și cenușiu, care este peretele din fund al locuinței familiei Wingfield. Imobilul, situat paralel cu rampa, este mărginit pe una din laturi de un gang îngust și întunecos ce dă pe curtea interioară plină cu lăzi de gunoaie și frânghii cu rufe puse la uscat, deasupra cărora urcă în zig-zag sinistrele scări de incendiu. De-a lungul întregii piese, toate intrările și ieșirile din scenă se fac prin acest gang. La sfârșitul comentariului introductiv al lui Tom, peretele cenușiu din primul plan devine treptat transparent, dezvăluind interiorul apartamentului familiei Wingfield.

Camera din față este un salon, pe al cărui divan doarme noaptea Tom. În fund se află sufrageria, despărțită de salon printr-o arcadă cu o dublă perdea străvezie, uzată, în salon se află o mică vitrină de modă veche, pe ale cărei rafturi sunt așezate o sumedenie de mici animale de sticlă colorată. Pe peretele din fundul salonului, în stînga arcadei, atîrnă, cu fața la public, o fotografie mărită a tatălui Laurei. Este un bărbat tânăr și frumos, cu o caldă de infanterist din primul război mondial; zâmbeste mândru și zâmbetul lui încremenit parcă ar vrea să spună: „Așa am să zâmbesc mereu, orice s-ar întîmpla.”

Publicul vede și aude prima scenă (din sufragerie) prin peretele străveziu din prim-plan și prin perdeaua de tul de la arcada sufrageriei. La câteva clipe după începutul scenei, peretele acesta din prim-plan se

ridică ușor și dispare (pentru a nu mai reapare decât la sfârșitul piesei, în timpul ultimului monolog al lui Tom).

Povestitorul este un element pur convențional al spectacolului. El își îngăduie toate libertățile pe care le crede de cuviință, în scopul de a contribui la înțelegerea rolului său. Tom, îmbrăcat în uniformă de marinar din marina comercială, intră prin gang și se îndreaptă încet, prin fața scenei, spre scara de incendiu. Ajuns acolo, se oprește, își aprinde o țigară și se adresează publicului :

TOM: Da, mi-s buzunarele și mânecile pline cu fel de fel de scamatorii.

Dar să nu credeți cumva că aș fi vreunul din acei scamatori de profesie care înfățișează iluzia sub haina realității. Nu: eu am să vă arăt adevărul cu plăcuta mască a iluziei. Voi începe deci prin a întoarce timpul îndărăt, — și-l voi opri în acea stranie perioadă dintre cele două războaie, când imensa majoritate a americanilor renunțase să mai descifreze alfabetul unui sistem economic aflat în plină dezagregare, iar tineretul, dezamăgit și dezorientat, bâjbâia în căutarea unei fericiri iluzorii, în Spania era revoluție. La noi erau doar declarații sforăitoare și confuze, în Spania era Guernica. Aici se frământa muncitorimea și frământările acestea deveneau uneori minunat de violente, chiar și în orașe altminteri pașnice, ca Chicago, Cleveland, Saint Louis... Poate că toate acestea vi se par învăluite în ceață ? Poate că ați vrea să știți mai mult?... *(ridică din umeri).* Nu e vina mea dacă acordurile idilice ale harpei caută să înăbușe bubuitul grav al tobei mari — eu nu sunt decât comentatorul piesei. Muzica, vă rog!

Muzica.

Acțiunea se petrece în amintirea mea; de aceea este cam încâlcită, cam sentimentală și poate cam lipsită de vigoare. În amintire, orice lucru pare să se fi întâmplat pe muzică. Așa se explică vioara din culise și lumina aceasta difuză. Dar eu nu sunt numai comentatorul piesei, ci și unul dintre protagoniști. Celelalte personaje sunt: mama mea Amanda, sora mea Laura, precum și un tânăr pe nume Jim, ce va apare doar în scenele finale. Jim este exponentul realității înconjurătoare de care eram întrucâtva rupt. Dar cum am avut întotdeauna o slăbiciune de poet pentru simboluri, să zicem că folosesc acest personaj ca pe un simbol: el este acel ceva pe care îl visam, spre care aspiram — viața însăși. *(Râde.)* Ce naivi eram!

Mai există un al cincilea personaj, care nu apare decât în această fotografie, format mare, atârnată de perete — tatăl nostru. Ne-a părăsit însă de mult, de mult de tot. Era telefonist dar, într-o bună zi, atras de depărtările necunoscute, și-a lăsat telefoanele baltă și a plecat în lumea largă, spre libertate. Ultima oară când am avut vești de la el a fost sub forma unei ilustrate trimise de la Tehuantepec, de pe coasta pacifică a Mexicului, care conținea doar două cuvinte: „Bună ziua, la revedere”. Și nici o adresă. Ceea ce a urmat după aceea, o s-o aflați în astă seară.

Se aude vocea Amandei, dincolo de perdeaua sufrageriei.

*Titlu pe ecran: „Dar unde-s zăpezile de odinioară?”**

*Scena din fund se luminează treptat și, prin transparența perdelei de tul, le vedem pe Amanda și pe Laura stând la o măsuță și făcându-se că mănâncă — dar fără mâncare și fără tacâmuri. **AMANDA:** stă cu fața la public. Jim și Tom vor sta de profil.*

AMANDA (*strigând*): Tom!

TOM: Da, mamă.

AMANDA: Nu începem masa până nu vii și tu.

TOM: Bine, mamă, vin. (*Face un mic semn de complicitate către public, trece în sufragerie și se așează la masă.*)

AMANDA (*către Tom*): Nu împinge mâncarea cu degetele, puiule. Dacă ții neapărat să împingi, ia o bucățică de pâine. Și mestecă, mestecă bine ! Am citit undeva că animalele au stomacul în așa fel împărțit, încât pot să digere alimentele fără o masticatie prealabilă; oamenii însă sunt nevoiți să-și mestece hrana, înainte de a o înghiți. Așa că mănâncă pe îndelete, dacă vrei să-ți priască ce mănânci. O mâncarea bine gătită oferă o mulțime de senzații gustative, dar pentru asta trebuie să ți-o plimbi mai mult prin gură. Mestecă încet, dă-le răgaz glandelor salivare să funcționeze ...

Tom se preface că își lasă furculița imaginară în farfurie, și își împinge brusc scaunul îndărăt.

TOM: Sfaturi și iar sfaturi! Zău dacă mai simt gustul mâncării! Din pricina ta înfulec atât de repede: ca să scap de privirea asta de uliu cu care îmi urmărești fiecare îmbucătură ! Îmi taie orice poftă toate discuțiile astea despre secreții, glande salivare, masticatie!...

AMANDA: (*părând să nu-l ia în serios*): Ei, haide, haide, prea ești supărăcios!

Tom se ridică și trece în salon.

AMANDA Cine ți-a dat voie să te ridici de la masă?

TOM: Mă duc să-mi iau o țigară.

AMANDA: Prea mult fumezi. Nu-i sănătos.

LAURA: (*sculându-se de la locul ei*): Eu mă duc să aduc laptele de pasăre.

Tom rămâne în picioare, sprijinit de arcadă, cu țigara în gură, ascultând replicile ce urmează.

AMANDA: (*ridicându-se*): Nu, Laura! Astăzi tu ești prințesa și eu sclava.

LAURA: Lasă, tot sunt în picioare!

AMANDA: Nu, nu, așează-te la loc. Când au să-ți vină peștorii, vreau să fii proaspătă și frumoasă.

LAURA: Dar nu aștept nici un peștor, mamă.

AMANDA: (*îndreptându-se spre bucătărie, pe un ton dezinvolt*) : Când îi aștepți mai puțin, atunci te pomenești cu ei. Bunăoară, mi-aduc aminte cum, într-o duminică după-amiază, la noi la Blue Mountain ... (*Intră în bucătărie.*)

TOM: Știm, știm ce urmează!

LAURA: Nu-i nimic, las-o să spună.

TOM: Pentru a câta oară?

LAURA: Ei și? Dacă-i face plăcere!

AMANDA: *(aducând castronul cu lapte de pasăre):* Într-o după-amiază, la Blue Mountain, mama voastră a primit în vizită șaptesprezece cavaleri. De multe ori nu ne mai ajungeau nici scaunele. Trebuia să aducem până și taburetele de la parohie.

TOM *(rezemat de estradă):* Și ce puteai vorbi cu toți odată?

AMANDA: O, dar posedam la perfecție arta conversației!

TOM: Despre asta sunt convins.

AMANDA: Pe vremea mea, fetele știau să întrețină o conversație, te rog să mă crezi.

TOM: Serios?

Imagine proiectată: Amanda în tinerețe, primindu-și în prag cavalerii.

AMANDA: Noi știam cum să ne tratăm curtezanii. Nu era de ajuns să fii frumoasă — deși nici din acest punct de vedere n-am fost mai prejos — mai trebuia să ai și inteligență, subtilitate, rafinament ...

TOM: Și cam despre ce vorbeai?

AMANDA: Despre toate câte se întâmplau în lume. Însă niciodată lucruri grosolane, josnice sau vulgare.

Îi vorbește lui Tom ca și cum ar șede la masă, deși el continuă să stea rezemat de parcă ar asculta-o spunând ceva pe de rost.

Cavalerii mei erau toți băieți de familie bună, absolut toți. Printre ei erau și câțiva tineri plantatori cu vază, din delta Mississipi-ului — plantatori și fii de plantatori...

Tom face semn orchestrei să înceapă să cânte și proiecteurului să o lumineze pe Amanda. Amanda ridică privirea, transfigurată, și glasul ei capătă inflexiuni calde, lirice.

Titlu pe ecran: „Dar unde-s zăpezile de odinioară?”...

Mi-aduc aminte că printre ei era și tânărul Laughlin — „campionul”, cum i se mai spunea — care a ajuns mai târziu vicepreședintele Băncii Plantatorilor. Sau Hadley Stevenson, cel care s-a înecat în Moon Lake și i-a lăsat nevaste-si acțiuni în valoare de o sută cincizeci de mii de dolari. Sau frații Curtiss: pe unul îl chema Wesley și pe celălalt Bates. Bates era unul dintre cei mai eleganți curtezani ai mei. O dată s-a luat la ceartă cu nebunul acela de Wainwright. Și ce crezi, au tras unul într-altul cu pistolul, în fața cazinoului;

Bates s-a ales cu un glonte în burtă și a murit în ambulanță. Și el și-a lăsat văduva cu o situație frumușică: vreo opt sau zece mii de pogoane! Asta zic și eu avere! Unde mai pui că se căsătorise cu ea mai mult de ochii lumii, fiindcă fusese refuzat de alta. Nu, pe nevastă-sa n-a iubit-o niciodată — fotografia mea o avea la el în seara când a murit. Apoi, mai era un băiat: frumos, spiritual... ce tânăr minunat ... se prăpădeau fetele după el... îl chema Fritz-Ritz și era din Green Country.

TOM: Țsta ce i-a mai lăsat neveste-si?

AMANDA: Fritz-Ritz nu s-a însurat niciodată. Dar, Doamne iartă-mă, vorbești de parcă toți foștii mei pretendenți ar fi dat ortul popii!

TOM: Totuși, dintre cei citați, e singurul supraviețuitor.

AMANDA: Și asta nu-i tot: mai târziu a emigrat în Nord, unde a făcut o avere colosală. La un moment dat îl porecliseră „Lupul din Wall Street”. Se vede că era înzestrat cu darul regelui Midas, căci pe ce punea mâna se preschimba în aur! Când te gândești că aș fi putut fi doamna Duncan Fritz-Ritz ! Dar uite că l-am ales pe tatăl vostru.

LAURA: (*ridicându-se*): Mamă, lasă-mă să strâng masa.

AMANDA: Nu, draguțo, tu du-te în salon și studiază puțin claviatura mașinii de scris, sau stenografiază câteva rânduri. Vreau să fii frumoasă și să ai mină bună. Peștorii au să-ți sosească dintr-o clipă în alta. (*Fuge în bucătărie, căutând să pară grațioasă.*) Cam câți crezi că o să vină astăzi?

Tom își azvârle ziarul, gemând a lehamite.

LAURA (*singură în sufragerie*): Nu cred să vină nici unul, mamă.

AMANDA: Cum? Nici unul? Chiar nici unul? Glumești!

LAURA zâmbește silit. *Apoi trece ușor în salon, strecurându-se printre cele două perdele întredeschise, pe care le trage la loc în urma ei. Un spot de lumină îi luminează fața din plin, pe fondul perdelelor vechi, uzate. Se aude în surdină melodia: „Menajeria de sticlă”.*

AMANDA (*pe același ton frivol*): Nici un singur peștor? Tare nu-mi vine a crede. Sau atunci s-a întâmplat ceva... un cataclism... sfârșitul lumii!...

LAURA: Nu e nici un cataclism, și nici sfârșitul lumii, mamă. Pur și simplu nu am succesul pe care îl aveai tu la Blue Mountain ...

Tom mormăie ceva ininteligibil. Laura îl privește pe furiș, zâmbind de parcă și-ar cere iertare.

LAURA (*aproape în șoaptă, căutând să-și stăpânească tremurul glasului*): Mama se teme să nu rămân fată bătrână.

Lumina scade treptat. Se aude melodia : „Menajeria de sticlă”.

SCENA II

Titlu pe ecran: „Laura, ție nu ți-a plăcut nici un băiat ?”

Scena e în întuneric. Pe ecran este proiectat un trandafir albastru, apei treptat apare pe scenă silueta Laurei, în timp ce ecranul dispare. Muzica se oprește.

Laura șade pe un scăunel de abanos, la o măsuță cu picioare sculptate în chip de labe de grifon. Poartă o rochie violetă dintr-o țesătură moale, mătăsoasă, în genul celor din care se fac chimonourile. Are o pieptănătură linsă, care îi descoperă fruntea, iar părul îi e legat la spate cu o panglică. Își spală și își lustruiește colecția de animale de sticlă. Amanda se ivește pe treptele scării de incendiu. Auzindu-i pașii, Laura rămâne o clipă nemișcată, ținându-și răsuflarea, apoi dă la o parte ligheanul cu bibelouri și se așează țeapănă, ca și cum ar studia concentrată, cu ochii ațintiți la tabelul atârnat pe peretele din fața ei, care reproduce claviatura unei mașini de scris.

După jelu în care Amanda s-a oprit pe trepte, ca și după expresia ei amărâtă, descurajată, ușor ridicolă, se vede cât de colo că i s-a întâmplat ceva.

Poartă un palton ieftin, dintr-un fel de diftină, cu guler din imitație de blană. Pe cap are o pălărie veche, de cinci-sase ani, una din acele groaznice pălării la modă prin nouă sute douăzeci, iar sub braț o servietă mare, de piele neagră, cu încuietoare și inițiale nichelate. Amanda se îmbracă astfel numai la ocazii, de pildă atunci cînd se duce la Asociația Fiicelor Revoluției Americane.

Înainte de a intra, Amanda se uită înăuntru pe geamul de la ușă. Strânge buzele, ridică ochii la cer și clatină din cap. Apoi deschide încet ușa și intră. Văzând privirea maicăsi, Laura își duce fără să vrea mina la gură.

LAURA: Ai venit, mamă? Eu tocmai...

Arată spre cartonul cu claviatura mașinii de scris, atârnat pe perete. Amanda se sprijină de ușa închisă, ațintind asupra Laurei o privire de martiră.

AMANDA: Iar minți? De ce minți? (își scoate încet pălăria și mănușile, cu aceeași privire îndurerată și le lasă să-i cadă, cu un gest teatral.)

LAURA (stânjenită): Ai fost la Asociația Fiicelor Revoluției Americane? Ce-a fost la întrunire?

Amanda își deschide încet poșeta, secată o batistă albă, pe care o scutură delicat, apoi își tamponează ușor buzele și nările.

LAURA: N-ai fost la club, mamă?

AMANDA:(încet, cu o voce abia auzită): Nu... nu... (apoi, ceva mai tare) : N-am mai avut puterea să mă duc. De fapt, n-am avut curajul. Aș fi vrut să găsesc o gaură de șarpe unde să mă ascund și de unde să nu mai ies niciodată. (Se duce încet până la perete, scoate din cui cartonul cu claviatura mașinii de scris.

Apoi, după ce se uită lung la el câteva clipe, cu o privire plină de tristețe, îl rupe în două, mușcându-și buzele.)

LAURA: *(aproape în șoaptă):* De ce faci asta, mamă ?

AMANDA *(face același lucru și cu tabelul stenografie):* De ce?

AMANDA: De ce? De ce? Câți ani ai, Laura?

LAURA: Mamă, tu știi doar câți am.

AMANDA: Am crezut că ai vârsta înțelegerii, dar văd că m-am înșelat. *(Se îndreaptă încet spre divan, se așează copleșită și se uită țintă la Laura.)*

LAURA: Te rog, nu te mai uita așa la mine, mamă.

Amanda închide ochii și își pleacă fruntea. Pauză.

AMANDA: Ce-o să ne facem, ce se va alege de noi, care ne va fi viitorul?

Pauză.

LAURA: S-a întâmplat, ceva, mamă?

Amanda răsuflă alene, își secate din nou batista și începe să se tamponeze.

LAURA: Mamă, s-a întâmplat ceva?

AMANDA: Lasă ... are să treacă. Sunt numai puțin abătută ... *Pauză scurtă...* Viața asta ...

LAURA: Mamă, te rog, spune-mi ce s-a întâmplat.

AMANDA: După cum știi, azi după-amiază trebuia să-mi iau în primire noua mea slujbă de la clubul Fiicelor Revoluției Americane.

Imaginea: un roi de mașini de scris.

Dar, în drum m-am oprit la Școala Comercială Rubicam, să le spun profesorilor că ești răcită și să-i întreb dacă și cum ai progresat în ultima vreme. Ah...

M-am dus la profesoara de dactilografie și i-am spus că sunt mama ta. Nici nu auzise de tine.

„Wingfield?” s-a mirat ea. „Nu avem nici o elevă cu numele ăsta.” Eu o țineam una și bună, că urmași cursurile lor de la întâi ianuarie. „Mă întreb,” zice ea în cele din urmă, „dacă nu vorbiți cumva de fetița aceea groaznic de timidă, care a dispărut de la cursuri după câteva zile.”

„Nu”, îi răspund eu, „în ultimele șase săptămâni fiica mea Laura a mers la școală zi de zi.” „Scuzați-mă”, face dânsa și ia catalogul, unde într-adevăr era trecut numele tău, clar, cu litere de tipar, iar în dreptul lui, toate absențele tale până în ziua când au dedus ei că trebuie să te fi retras de la școală. Eu îi dădeam

înainte: „Nu se poate, e o greșeală, o confuzie”. Și numai ce-o aud că-mi spune: „Acum îmi amintesc de ea perfect: era atât de emotivă și îi tremurau atât de tare mâinile, încât nici nu putea să lovească clapele. Iar prima dată când am pus-o să facă o probă de viteză, s-a fâstâcit în așa hal, încât i s-a făcut rău de la stomac. Din dimineața aceea n-a mai dat pe la noi. Am încercat să-i telefonăm, dar nu răspundea niciodată nimeni.” Va să zică, în timp ce eu mă omoram vânzând aparate casnice la Famous și Barr, tu ... Ah, Doamne! Am simțit că mi se taie picioarele. Nici nu știu cum de n-am căzut jos. Mi-au dat un scaun și mi-au adus un pahar cu apă. Ți dai seama: cei cincizeci de dolari, cât a costat înscrierea, planurile noastre, speranțele noastre, ambițiile mele pentru tine, toate s-au dus, toate!

LAURA *răsuflă adânc și se ridică în picioare cu stângăcie. Se apropie de patefon și răsuște manivela.*

AMANDA: Ce faci?

LAURA: Nimic! *(Lasă manivela și se întoarce la locul ei.)*

AMANDA: Laura, unde te duceai când plecai, chipurile, la școala comercială?

LAURA: Mă duceam pur și simplu să mă plimb.

AMANDA: Nu-i adevărat!

LAURA: Ba da, mă plimbam, crede-mă!

AMANDA: Te plimbai? Te plimbai în plină iarnă? Cu paltonașul acela subțire? Pesemne că urmăreai cu tot dinadinsul să te îmbolnăvești, să faci o pneumonie ! Și, pe unde te plimbai, mă rog ?

LAURA: Prin tot felul de locuri. Dar mai ales prin parc.

AMANDA: Chiar și după ce ai răcit?

LAURA: Între două rele, ăsta era cel mai mic, mamă.

Imagine : scenă de iarnă în parc.

LAURA: Nu mă mai puteam întoarce acolo; gândește-te că am vărsat ... de față cu toți...

AMANDA: Vrei să-mi spui că te plimbai în fiecare zi atâtea ceasuri prin parc, numai ca să mă faci să cred că urmezi cursurile Școlii Comerciale Rubicam?

LAURA: Nu era cine știe ce. Din când în când, mai intram pe undeva, să mă încălzesc.**AMANDA:** Unde anume?

LAURA: La muzeu... La secția de păsări a Grădinii Zoologice — mă duceam să văd pinguinii. Uneori mă lipseam de masa de prânz și mă duceam la cinema. În ultima vreme, îmi petreceam aproape toate după-amiezile la „Jewel-box” — acolo unde se cultivă flori tropicale.

AMANDA: Și toate astea numai și numai ca să mă înșeli pe mine? Ca să mă minți? De ce, Laura?

Laura pleacă capul.

LAURA: Când ești necăjită, ai o privire atât de îndurerată încât semeni cu Madona din tabloul de la muzeu ...

AMANDA: Lasă, nu mai vorbi!

LAURA (*încet*): La tabloul acela eu nu mă pot uita niciodată.

Pauză. Un sunet de vioară, în surdină.

Titlu pe ecran: Paharul umilinței.

AMANDA (*întorcându-și în neștire servieta pe toate părțile*): Și? Ce-o să facem de aci înainte? O să stăm acasă, să privim din balcon cum trec parăzile? O să ne distrăm cu menajeria asta de sticlă? Da, Laura? O să punem iarăși și iarăși aceleași plăci de patefon uzate, pe care ni le-a lăsat tatăl tău amintire? Frumoasă amintire, între noi fie vorba. Un lucru e sigur: în afaceri nu vom face carieră. Am renunțat pentru că vezi dumneata, suntem emotive, avem nervi la stomac! (*Oftează adânc.*) Nu ne mai rămâne decât să depindem toată viața noastră de altcineva, nu-i așa? Parcă n-aș ști ce se întâmplă cu femeile nemăritate care n-au avut minte să-și facă din timp o situație. La noi în Sud, am văzut atâtea cazuri — ți-era mai mare mila! Atâtea fete bătrâne, trăind la cheremul cumnatei sau cumnatului... Desconsiderate, uitate în cămăruța lor cât o capcană de șoareci și poftite pe rând de unii să se mute la ceilalți..." Bietele femei! Ca niște păsărele fără cuib!... Silite să bea toată viața din paharul umilinței! Asta ne așteaptă? Acesta să fie oare viitorul pe care ni l-am visat?

*Pauză. E drept că sunt și unele fete care **se mărită**.*

Laura își frământă degetele, nervos.

AMANDA: Laura, ție nu ți-a plăcut nici un băiat?

LAURA: Ba da. Mi-a plăcut odată unul. (*Se ridică.*) Am dat nu demult peste fotografia lui. **AMANDA** (*cu subit interes*): Ți-a dat o fotografie?

LAURA: Nu. A apărut în revista noastră școlară.

AMANDA (*dezamăgită*): A, era elev.

Imagine pe ecran : Jim în chip de fruntaș al școlii, cu o cupă de argint în brațe.

LAURA: Da. Îl chema Jim. (*Ridică un volum greu de pe măsută: colecția revistei.*) Uite-l aici, în „Mascașii din Far West”.

AMANDA (*absentă*): În ce?

LAURA: O operetă pe care au jucat-o cei din cursul superior. Jim avea o voce minunată și în fiecare luni, miercuri și vineri când aveam cor, stăteam în amfiteatru unul în fața celui alt. Uite-l aici cu cupa de argint pe care a primit-o ca premiu la concursul de elocință. Îl vezi cum zâmbeste?

AMANDA (*absentă*): Trebuie să fi fost o fire foarte veselă.

LAURA: Știi cum îmi spunea? Trandafir Albastru.

Imagine pe ecran : un trandafir albastru.

AMANDA: (*mirată*): Ce nume e ăsta? De ce-ți spunea așa?

LAURA: Odată, m-a întrebat ce flori îmi plac mai mult și i-am răspuns că, dacă ar exista, mi-ar place trandafirii albaștri. El a râs și de atunci nu mi-a mai spus decât Trandafir Albastru. De câte ori mă vedea, îmi striga: Hello, ce faci. Trandafir Albastru? Mie puțin îmi păsa că umbla cu altă fată — una Emily Meisenbach. Emily era fata cea mai cochetă din școală; se uita cam de sus la noi cele mai săracuțe. Dar cu el nu cred că a fost sinceră. Am citit în buletinul foștilor elevi, că s-ar fi logodit cu altul... Asta acum șase ani. De atunci probabil că s-a și căsătorit.

AMANDA: Fetele care nu sunt născute pentru a-și face o carieră, sfârșesc de obicei prin a se mărita cu un bărbat bine. (*Se ridică cu o privire înviorată.*) Și asta, fetițo, ai s-o faci și tu.

LAURA (*zâmbeste, cu neîncredere, apoi întinde mâna și ia un bibelou de sticlă*): Dar, mamă ...

AMANDA: Ce-i? (*Apropiindu-se de fotografia soțului ei.*)

LAURA (*pe un ton sfios, scuzându-se parcă*): Eu sunt... infirmă.

Pe ecranul luminat nu apare nici o imagine

AMANDA: Prostii, Laura! Ți-am mai spus să nu pronunți acest cuvânt. Să-ți intre în cap odată pentru totdeauna că tu nu ești infirmă — ai doar un mic defect, care abia se observă. Iar oamenii care au asemenea mici imperfecțiuni își cultivă drept compensație calitățile... își accentuează. personalitatea... farmecul. Și asta trebuie să. faci și tu. (*Se întoarce din nou spre fotografie.*) Da, farmecul... Tatăl tău avea atâta farmec!...

Tom face semn vioarei din culise. Scena se întuneacă, se aude muzica.

SCENA III

Titlu pe ecran: „După eșec ...”

Tom vorbește de pe palierul scării de incendiu.

TOM: După eșecul de la școala Rubicam, hotărârea de a găsi un pețitor pentru Laura a început să joace în planurile maniei un rol covârșitor. Cu timpul, a ajuns o adevărată obsesie. Ca un simbol al unei așteptări subconștiente, ideea pețitorului obseda micul nostru apartament...

Imagine pe ecran: în prag un tânăr cu flori.

Rareori trecea seară la noi acasă fără să vină. vorba de această nălucă, acest vis ... Chiar când nu era pomenit, prezența lui se simțea în atitudinea preocupată a mamei, în ochii rugători ai sorei mele, care parcă își cerea mereu scuze ... Părea că apasă asupra familiei Wingfield ca o amenințare.

Mama era o femeie și jumătate! Când hotăra urt lucru, nu se lăsa până nu-l ducea la bun sfârșit. Începu așadar să ia toate măsurile în vederea realizării planurilor ei. Pe la începutul primăverii, dându-și seama că va avea nevoie de bani în scopul înfrumusețării cuibului și împodobirii păsării, începu o vie companie telefonică pentru contractarea de noi abonamente la o revistă destinată gospodinilor și intitulată: „Călăuza femeii în cămin”. Era una din acele reviste ce publică foiletoane sentimentale scrise de autoare la modă, ale căror eroine au neapărat talia mlădie ca o trestie, șolduri rotunde ca o amforă, ochi cenușii ca o zi de toamnă, degete fine și suave ca o melodie și așa mai departe.

Imagine pe ecran: copertă de revistă de modă.

Amanda intră cu un telefon cu fir lung. În penumbra scenei, silueta ei se conturează clar.

AMANDA: Allo, Ida Scott? Aici Amanda Wingfield. Ne-ai lipsit mult la reuniunea de marți. Probabil că n-ai putut veni din pricina sinuzitei. Ce-ți mai face sinuzita?... Mi-am închipuit... Cum?... Vai, dar ești o martiră, o adevărată martiră ! Apropo, am observat că abonamentul dumitale la „Călăuza” este pe punctul de a expira. Da, draga mea, expiră la numărul viitor. Tocmai acum, când începe un nou foileton. Serios, un foileton palpitant. O, e un lucru pe care nu trebuie să-l pierzi pentru nimic în lume. Ți-amintești ce senzație a produs pe vremuri *Pe aripile vântului* ? Nici nu puteai ieși în lume fără să fi citit cartea aceea. Toată lumea nu vorbea decât de Scarlett. Ei bine, află că romanul despre care ți vorbesc acum e comparat de critici cu *Pe aripile vântului*. Este un fel de *Pe aripile vântului* a generației de după război. Cum? Arde? Vai, draga mea, nu le lăsa să ardă, du-te repede la cuptor, că eu rămân la aparat. Alo! Poftim, a închis!

Scena se întuneacă și mai mult.

Titlu pe ecran: „Nu cumva mă crezi îndrăgostit de fabrica de încălțăminte Continental ?”

Înainte ca scena să se lumineze, se aud glasurile răstite ale lui Tom și Amandei, care se ceartă dincolo de perdeaua sufragerii. Dincoace de perdea stă Laura, cu mâinile încleștate și cu o expresie chinuită.

TOM: Ei, drăcia dracului, cât ți închipui...

AMANDA: (cu o voce ascuțită): Te rog să...

TOM: ... că am să mai rabd ...

AMANDA: Te rog să nu drăcuiești...

TOM: Ei, ba nu !

AMANDA: ...în prezența mamei tale! Ce, ai înnebunit?!

TOM: Tu mă înnebunești!

AMANDA: Nu urla!

TOM: N-am nimic care să-mi aparțină, care să fie al meu, în casa asta.

AMANDA: N-auzi ce-ți spun, să nu urli?

TOM: Ieri mi-ai confiscat cărțile. Ai mers până acolo încât...

AMANDA: Ei, da, am dus îndărăt la bibliotecă romanul acela oribil, dezgustător, scris de obsedatul ăla de Lawrence despre o oarecare Lady Chatterlay.

Tom râde sarcastic.

Eu nu pot controla elucubrațiile unor psihopați și nici pe cei care trăiesc sub influența lor ...

Tem râde și mai tare.

Dar nu voi îngădui niciodată ca în casa mea să se citească asemenea literatură scabroasă. Nu, și nu, și nu!

TOM: Casa ta! Casa ta! Cine plătește chiria? Cine e sluga ...

AMANDA (aproape urlând): Să nu îndrăznești...

TOM: Sigur! Eu nu am voie nici să vorbesc!

AMANDA: Uite ce ...

TOM: Nu vreau să mai aud nimic. M-am săturat.

Cu o mișcare îndârjită, dă la o parte perdelele. Sufrageria este scăldată într-o lumină roșie, difuză, Amanda are părul pus-pe bigudiuri de metal și poartă un vechi halat de baie prea mare pentru, trupul ci firav — o relicvă a necredinciosului demn Wingfield. Pe masă, o mașină de scris și teancuri de manuscrise, claie peste grămadă. Cearta a fost probabil pricinuită și de faptul că Tem a trebuit să-și întrerupă munca creatoare, la intervenția Amandei. Un scaun zace aruncat pe podea. În timp ce gesticulează, umbrele lor sunt proiectate pe-tavan de lumina aceea roșie.

AMANDA: Ai să mă ascuți până la sfârșit...

TOM: N-am să mai ascult nimic: plec!

AMANDA: Ba ai să rămâi!...

TOM: Nici nu mă gândesc. Plec! Plec!...

AMANDA: Tom, vino aici! N-am isprăvit de vorbit cu tine..

TOM: Ia mai lasă-mă ...

LAURA: (*disperată*) : Tom!

AMANDA: Ai să mă asculți și, te rog, fără obrăznicii, fiindcă sunt la capătul răbdării.

Tom se întoarce și se apropie de ea.

TOM: Dar eu? Eu? Nu crezi că și răbdarea mea are o limită, mamă? Știu, știu, pentru tine n-are nici o importanță că ceea ce fac este cu totul altceva decât aș vrea să fac. Îți închipui că ...

AMANDA: Îmi închipui că ai făcut lucruri de care acum ți-e rușine: și că de aceea te porți astfel. Eu una nu cred că te duci la cinematograful în fiecare seară. Nimeni nu se duce la cinematograful seară de seară. Nici un om sănătos la minte nu se duce la cinematograful la miezul nopții, iar filmele nu se termină la două dimineața. Parcă eu nu aud când vii în zori împleticindu-te, bombănind de unul singur. Dormi două-trei ore și pe urmă fugi la slujbă morocănos, mahmur ... Mă și întreb ce fel de treabă vei fi făcând acolo, în halul ăsta. Fiindcă recunoaște că de la o vreme ai luat-o razna.

TOM: (*sălbatic*): Ei și ? Am luat-o! Treaba mea!

AMANDA: Dar cu ce drept îți neglijezi slujba? Cu ce drept periclitezi existența noastră, a tuturor? Te-ai gândit cum o să mai facem față dacă ești dat afară ?

TOM: Asta-i bună! Nu cumva mă crezi îndrăgostit de slujba asta? (*Se apleacă amenințător spre silueta ei subțire.*) Nu cumva mă crezi îndrăgostit de fabrica de încălțăminte Continental? Socoti poate că visul meu cel mai scump este să-mi petrec cincizeci și cinci de ani din viață acolo, între patru pereți de plastic, cu tuburi fluorescente? Ei bine, nu ! De multe ori aș prefera să ia cineva un par și să-mi dea în cap decât să mă mai duc acolo. Și totuși, mă duc! De câte ori intri în odaie zbierând acel „Răsări și strălucește mândru soare” ... Îmi spun: „Bine de cei morți”. Și totuși, mă scol și mă duc. Pentru 65 de dolari pe lună, renunț la tot ce am visat să fac sau să ajung vreodată. Și tu spui că sunt egoist, că mă gândesc numai la mine. Vrei să știi ceva, mamă? Dacă eram egoist cum zici, de mult îmi luam și eu lumea în cap. (*Arată spre fotografia tatălui.*) Ca dânsul. Astăzi aș fi fost departe. (*Trece pe Ungă ea. Ea îl apucă de braț.* *Tom se smucește.*) Dă-mi drumul.

AMANDA: Unde te duci?

TOM: La cinema.

AMANDA: Nu te cred. Minți!

TOM (*se apleacă spre ea, dominându-i statura firava, silind-o să se dea înapoi, răsuflând grăbit.*): Bine, mint! Mă duc să mă destrăbălez! Mă duc în localuri de fumat opiu ! în tavernele viciului și ale crimei, auzi mamă? Am intrat în Maffia, în banda Hogan, sunt un asasin plătit, umblu cu un pistol automat într-o cutie de vioară, conduc un grup de case de toleranță în Valey-Street! Mi se spune Asasinul, — Wingfield

Asasinul, și duc o existență dublă: ziua lucrez la depozit, ca orice salariat cinstit, iar noaptea sunt rege — temutul rege al lumii interlope! Joc la cazinouri, pierd averi întregi la ruletă ... Port mustață falsă și un bandaj negru pe un ochi, iar uneori îmi pun favoriți verzi. În asemenea ocazii mi se spune El Diavolo. A, ți-aș putea spune lucruri care ar face să ți se zbârlească părul în cap. Dușmanii mei și-au pus în gând să arunce imobilul ăsta în aer. Într-o noapte au să ne arunce pe toți. În ceea ce mă privește, are să-mi pară bine, am să fiu chiar fericit, și tu de asemenea. Te vei înălța călare pe o coadă de mătură sus, sus de tot, deasupra lui Blue Mountain, cu toți cei șaptesprezece curtezani ai tăi, ca o bătrână vrăjitoare pisăloagă și rea!

Cu câteva mișcări viclenie, stângace, își ia paltonul și se repede la ușă pe care o deschide brusc. Mama și sora lui îl privesc îngrozite. Vrând să se îmbrace din mers, se încurcă în mânecă. Câteva clipe se luptă cu paltonul, apei, cu un geamăt furios, și-l secate din nou ; mâneca i se descoase la umăr. Tem azvârle paltonul, care se lovește de vitrina cu menajeria Laurei; se aude un zăngănit de sticlă spartă. Laura scoate un strigat de vietate rănită. Muzică. Titlu pe ecran : „Menajeria de sticlă”.

LAURA (disperată) : Menajeria mea de sticlă ! (își ascunde fața în mâini și se întoarce cu spatele).

Amanda este încă încremenită, uluită, de cuvintele „bătrână vrăjitoare”, așa încât aproape că nici nu observă ce s-a întâmplat. În cele din urmă, își recapătă graiul.

AMANDA (cu glas sugrumat): N-am să-ți mai vorbesc până n-ai să-mi ceri iertare!

Trece printre perdele și le închide după ea. Tem rămâne singur cu Laura, care se sprijină abătută de cămin, cu spatele la public. Tom o privește câteva clipe, năucit. Apei se apropie de vitrină, se lasă stângaci în genunchi și începe să adune cioburile de pe jos, privind spre Laura, ca și cum i-ar vorbi dat fără cuvinte.

Tema: „Menajeria de sticlă” răsună încet, în timp ce scena se întuneacă.

SCENA IV

Apartamentul familiei Wingfield este cufundat în întuneric. Gangul este luminat slab. Un clopot de la o biserică vecină bate ora cinci. Tom apare la capătul gangului. După fiecare lovitură solemnă de clopot, el scutură o jucărie cârâietoare, ca și cum ar vrea să exprime mărunta trăire a omului în contrast cu măreția și demnitatea celui atotputernic. Mimica lui, ca și nesiguranța pașilor, arată că e băut. În timp ce urcă cele câteva trepte care duc spre palierul scării de incendiu, scena se luminează treptat. Laura apare în cămașă de noapte și se uită la patul gol al lui Tont, din camera din față. Tom caută în buzunar cheia de la ușă, scoțând o grămadă de lucruri, printre care un pumn de bilete de cinematograful și o sticlă goală. În cele din urmă, găsește cheia, dar în clipa în care dă să o vâre în broască, o scapă jos. Aprinde un chibrit și se apleacă că o caute.

TOM (bombănind supărat): O singură crăpătură și toate cad în ea.

LAURA (deschide ușa): Tom, tu ești? Ce faci acolo?

TOM: Caut cheia de la ușă.

LAURA: Unde ai fost până acum?

TOM: La cinema.

LAURA: Atâtea ceasuri la cinema?

TOM: A fost un program foarte lung. Mai întâi un Mickey Mouse, apoi un documentar, un jurnal, un film cu Greta Garbo, și câteva reclame pentru filmele viitoare. A urmat un program de muzică de orgă și, paralel, o colectă pentru Fondul Laptelui, care s-a terminat cu o ceartă groaznică între o cucoană grasă și unul din plasatori.

LAURA: *(nevinovată):* Și a trebuit să rămâi chiar până la sfârșit?

TOM: Sigur. Și stai, că am uitat: A mai fost și un program de varietăți cu un iluzionist grozav, unul Malvolio Scamatorul. A făcut fel de fel de scamatorii, unele într-adevăr formidabile: de pildă a turnat apă în mai multe câni deodată și întâi a prefăcut-o în vin, apoi în bere, apoi în whisky. Știu sigur că la sfârșit a fost whisky, fiindcă a avut nevoie de cineva din public care să vină să-l ajute și m-am urcat eu pe scenă, la amândouă reprezentațiile. A, era un whisky grozav, vechi de cel puțin douăzeci de ani. A trebuit să-l beau, n-am avut încotro. Malvolio ăsta e un tip foarte culant. Ne-a dat și amintiri. *(Scoate din buzunar o eșarfă lucioasă, ca un curcubeu.)* Uite, asta-i eșarfa lui magică. Ia-o tu, Laura. O fluturi deasupra unei colivii cu canari, și în loc apare un vas cu pești de aur. O fluturi peste vasul cu pești de aur, și peștii se transformă în canari zburători... Dar cea mai minunată scamatorie a fost aceea cu sicriul. Am bătut în cuie capacul sicriului peste el și a ieșit din sicriu fără să clinească un cui. *(Intră în casă.)* Scamatoria asta mi-ar prinde bine și mie: m-ar scoate din situația asta grea. *(Se trânteste pe pat și începe să-și scoată pantofii.)*

LAURA: Tom! Ssst!

TOM: De ce sâsâi?

LAURA: Ai s-o trezești pe mama.

TOM: Foarte bine. Mă mai răzbun și eu pentru toate acele „Răsări și strălucește, mîndru soare”. *(Se întinde, cască.)* Să știi, Laura, că nu-i mare scofală să ajungi într-un sicriu bătut în cuie: totul e să ieși din el! Și încă fără să miști un cui — ai mai pomenit așa ceva?

Drept răspuns, zâmbetul tatălui din fotografie este brusc luminat. Scena se întuneacă.

Imediat după aceea se aude clopotul de la biserică bătând șase. La cea de a șasea bătaie, deșteptătorul din camera Amandei începe să sune subțirel și, după câteva clipe, o auzim pe Amanda strigând: „Răsări și strălucește, mîndru soare ! Laura, du-te și spune fratelui tău să răsară și să strălucească.”

TOM *(ridicându-se încet):* Bine, răsar, răsar, dar de strălucit n-am să strălucesc.

Lumina crește.

AMANDA: Laura, spune fratelui tău că e gata cafeaua.

LAURA (*intră încet în camera din față*): Tom, e aproape șapte. Nu o enerva pe mama.

Tom se irită la ea cu o privire fixă și năucă.

LAURA: Tom, te implor, vorbește-i în dimineața asta. Împacă-te cu ea, cere-i scuze, spune-i ceva.

TOM: Ea e cea care nu vrea să vorbească cu mine. Ea a început.

LAURA: Dacă te duci la ea și-i spui că-ți pare rău, să vezi că are să-ți vorbească iar.

TOM: Și dacă nu-mi vorbește, ce? Se scufundă pământul?

LAURA: Tom, te rog ... te rog!

AMANDA (*strigând din chicinetă*): Laura, faci sau nu ceea ce te-am rugat? Sau mă îmbrac și mă duc eu?

LAURA: Da, mamă, chiar acum. Uite, îmi pun paltonul.

(Cu lehamite, Laura își înfundă pe cap o pălărie veche de fetru, uitându-se la Tom cu un aer rugător. Apoi își îmbracă paltonul cu mișcări grăbite și stângace. Paltonul a aparținut cândva Amandei, a fost întors pe dos și are mânecile prea scurte pentru Laura.) Unt și mai ce?

AMANDA (*intrând în camera din fund*): Numai unt. Spune-le să-l treacă în cont.

LAURA: Mamă, dacă ai ști ce mutră face băcanul când îi spun asta.

AMANDA: Atâta pagubă! Mult îmi pasă mie de mutrele domnului Garfinkel! Spune fratelui tău că i se răcește cafeaua.

LAURA (*din prag*): Ai să faci ce te-am rugat, nu-i așa Tom?

Tom dă din umeri, supărat.

AMANDA: Sau te duci chiar acum, sau nu te mai du deloc!

LAURA: Am plecat, am plecat.

Iese în fugă. O clipă mai târziu, se aude un strigăt. Tom sare în sus și dă buzna afară. Amanda se repede în salon, speriată. Tom: deschide ușa.

TOM: Laura! Ce-i?

LAURA: Nu-i nimic. Am alunecat, dar n-am nimic.

AMANDA (*uitându-se după ea cu grija*): Dacă cineva și-ar rupe picioarele pe scara asta, proprietarul ar merita să fie dat în judecată și să plătească despăgubiri toată viața.

Închide ușa și, amintindu-și că nu vorbește cu Tom, se duce în camera cealaltă. În timp ce Tom intră fără chef în sufragerie să-și ia cafeaua, ea se întoarce cu spatele la el și stă țeapănă, cu fața la fereastra care dă spre zidul cenușiu și întunecos al curții interioare.

Lumina care-i cade pe față îi subliniază trăsăturile aspre, mature și totuși copilărești, ca într-o litografie de Daumier. Muzică în surdină: „Ave Maria”.

Tom se uită la ea cu coada ochiului, încruntat și se așează la masă, greci. Cafeaua e foarte fierbinte; Tem soarbe o înghițitură, se frige, se înecă și o scuipă înapoi în ceașcă. Amanda deschide gura și se întoarce pe jumătate. Apoi se stăpânește și se reîntoarce cu fața la fereastră. Tom suflă în cafea, trăgând mereu cu coada ochiului la mama sa. Amanda își drege glasul. Tem de asemenea. 'Tem dă să se ridice, apei se așează la loc, se scarpină în cap, tușește. Amanda tușește și ea. Tom își ridică ceașca cu amândouă mâinile ca să sufle în ea, dar o urmărește din ochi pe Amanda, peste marginea ceștii. Apei își așează încet ceașca pe masă și se ridică de pe scaun cu stângăcie, șovăind.

TOM (*răgușit*): Mamă. Eu... te rog să mă ierți.

Amanda răsuflă adânc, emoționată. Fața îi tremură caraghios. Izbucnește în lacrimi ca un copil.

TOM: Îmi pare rău, îmi pare foarte rău de tot ce ți-am spus, n-am vrut să te supăr.

AMANDA (*suspînând*): Din prea mult devotament, am ajuns să semăn cu o vrăjitoare și acum mă urăsc până și copiii mei.

TOM: Nu-i adevărat!

AMANDA: Toate grijile astea, zbuciumul, insomniile ... din pricina lor sunt atât de nervoasă.

TOM (*cu blândețe*): Îmi dau seama, mamă.

AMANDA: Ani de zile am luptat de una singură. Acum tu ești mâna mea dreaptă. Trebuie să te ții tare, să nu te dai bătut.

TOM (*cu blândețe*): Am să încerc mamă.

AMANDA(*cu convingere*): Da, Tom, încearcă și vei reuși. În definitiv, ești atât de înzestrat. Amândoi copiii mei sunt înzestrați. Am niște copii minunați. Crezi că eu nu știu asta? Știu și sunt nespus de mândră ... și de fericită ... Ar trebui... ar trebui să fiu recunoscătoare cerului pentru toate astea ... Te rog. Tom, făgăduiește-mi un lucru.

TOM: Ce anume, mamă?

AMANDA: Că n-ai să ajungi niciodată un alcoolik.

TOM (*se întoarce spre ea, zâmbind larg*): Bine, îți făgăduiesc să nu ajung un alcoolic.

AMANDA: M-a îngrozit întotdeauna gândul că ai putea să bei. Ia și tu din fulgii ăștia de ovăz! **TOM**: Numai cafea, mamă.

AMANDA: Ia cel puțin un biscuit.

TOM: Nu, numai cafea.

AMANDA: Nu poți munci o zi întreagă cu stomacul gol. Mai ai zece minute — nu te grăbi în halul ăsta. Cine bea prea fierbinte, face cancer la esofag. Pune-ți puțin lapte.

TOM: Nu, mulțumesc.

AMANDA: Ca să se răcească.

TOM: Nu, nu, mulțumesc, vreau s-o beau așa. Îmi place cafeaua neagră.

AMANDA: Știu, dar nu e bine. Trebuie să facem tot ce putem ca să ne întărim organismul. Sănătatea mai înainte de orice. Ce voiam să spun? A, da: în aceste timpuri grele, singurul lucru care ne rămâne de făcut, este să ne sprijinim unii pe alții... Iată de ce este atât de important să... Tom, știi, eu ... am trimis-o pe sora ta în oraș, fiindcă vreau să discut ceva cu tine. Dacă n-ai fi început tu să vorbești, începeam eu. (*Se așează.*)

TOM: Despre ce vrei să discutăm, mamă?

AMANDA: Despre Laura.

TOM: *Își pune ceașca încet pe masă.*

Titlu pe ecran: „Da, Laura”...

Muzică: „Menajeria de sticlă.”

TOM: Da, Laura...

AMANDA (*punându-i mâna pe braț*): Tu o știi cum e: atât de cuminte, de liniștită ... Dar apele liniștite sunt adânci! Laura observă multe lucruri și meditează îndelung asupra lor.

Tom se uită la ea.

AMANDA: Acum câteva zile, când am venit acasă, am găsit-o plângând.

TOM: De ce?

AMANDA: Din pricina ta.

TOM: Din pricina mea? !

AMANDA: E convinsă că nu ești fericit aici cu noi. .

TOM: De unde i s-a năzărit?

AMANDA: De unde i se năzar toate. Totuși, trebuie să recunoști că în ultima vreme te porți cam ciudat. Eu nu te judec, te rog să înțelegi acest lucru. Știu că ambițiile tale nu se rezumă la depozit, că asemeni tuturor oamenilor din lumea asta, a trebuit să faci și tu concesii, sacrificii... Dar, cum să-ți spun, Tom... viața nu e ușoară, ea cere o răbdare cu adevărat spartană. Sunt atâtea lucruri în inima mea pe care nu ți le pot descrie. Uite, de pildă, nu ți-am spus niciodată, însă eu ... l-am iubit pe tatăl tău ...

TOM (cu gingășie): Știu asta, mamă.

AMANDA: De aceea, când văd că mergi pe urmele lui... când văd că vii târziu ... Spune-mi, de ce ai băut noaptea trecută, când te-ai întors în halul acela? Laura spune că tu urăști acest apartament și că ieși în fiecare seară ca să evadezi din el. E adevărat. Tom?

TOM: Nu. Tu spui că ai atâtea lucruri în suflet, pe care nu mi le poți destăinui. La fel se întâmplă și cu mine. Sunt lucruri pe care nu ți le pot mărturisi ție. Așa încât, să ni le respectăm reciproc. **AMANDA:** Dar, Tom, de ce, de ce nu ai și tu astâmpăr? Unde te duci în fiecare seară?

TOM: La cinema, mamă.

AMANDA: De ce atât de des, Tom?

TOM: Mă duc la cinema pentru că îmi plac aventurile, îți dai seama că nu le întâlnesc prea des în munca mea și de aceea mă duc să le văd în film.

AMANDA: Dar tu vezi prea multe filme, Tom.

TOM: Pentru că îmi plac prea mult aventurile.

AMANDA: *Îl privește mirată, apei jignită. Și, pe măsură ce se succed întrebările, Tom devine din ce în ce mai iritat și mai nervos, iar Amanda din ce în ce mai dojenitoare.*

Imagine pe ecran: o navă care plutește, cu pânzele în vânt.

AMANDA: Cei mai mulți tineri le găsesc în cariera lor.

TOM: Înseamnă că cei mai mulți tineri nu lucrează ca mine, într-un depozit.

AMANDA: Lumea este plină de tineri care lucrează în depozite, fabrici și birouri.

TOM: Și toți aceștia găsesc aventura în cariera lor?

AMANDA: O găsesc sau renunță. Nu toată lumea e ahtiată după aventuri, ca tine.

TOM: Se poate, dar omul este din instinct un amant, un vânător, un luptător și nici unul din aceste instincte nu se poate satisface la locul de muncă.

AMANDA: Instincte! Nu-mi vorbi de instincte. Instinctul este ceva ce trebuie anihilat. Este apanajul animalelor. Oamenii nu au nevoie de el.

TOM: Dar de ce anume au nevoie oamenii, mamă?

AMANDA: De satisfacții superioare, necesare minții, spiritului. Numai animalele simt nevoia să-și satisfacă instinctele. Presupun că aspirațiile tale sunt ceva mai înalte decât ale lor. Decât ale maimuțelor, de pildă.

TOM: Mă tem că nu.

AMANDA: Glumești. În orice caz, nu despre aceasta am vrut să discutăm.

TOM (*ridicându-se*) : Numai că ... nu prea mai am timp.

AMANDA (*apăsându-l pe umăr*): Stai jos. Ai să mă faci să întârzii la depozit, mamă. Mai ai cinci minute. Vreau să vorbim despre Laura.

Titlu pe ecran: „Planuri de viitor”.

TOM: Bine, ce vrei să-mi spui despre Laura?

AMANDA: Trebuie să facem un plan, să luăm măsuri pentru viitorul ei. Gândește-te că e mai mare ca tine cu doi ani și încă nu știe ce-i viața. Pur și simplu umblă de colo până colo, fără nici un rost. Mă îngrozesc când o văd cum își irosește timpul. Cred că Laura este tipul de femeie pe care bărbații îl numesc femeie de interior.

TOM: Nu există un asemenea tip. Iar dacă ar exista, ar fi păcat. Afară numai de cazul în care interiorul ar fi al ei și al soțului ei.

AMANDA: Ce?! Nu te-ai gândit niciodată la asta, nu-i așa? Doamne, Doamne, semeni din ce în ce mai mult cu tatăl tău. Numai el habar n-avea de nimic. Lipsea de acasă ore întregi, fără să-mi dea o explicație. Apoi, într-o bună zi, a plecat și dus a fost! Iar eu am rămas să țin casa. Am văzut scrisoarea pe care ai primit-o de la Marina Comercială. Știu pe unde îți umblă gândurile. Că doar nu sunt căzută din lună.

Pauză.

AMANDA: Foarte bine. N-ai decât. Dar nu înainte de a-ți fi luat cineva locul aici.

TOM: Ce vrei să spui, mamă?

AMANDA: Vreau să spun că îndată ce Laura va găsi pe cineva care să aibă grijă de ea, îndată ce se va mărita și va fi la casa ei, independentă, vei fi și tu liber să pornești unde ți-o place, pe uscat sau pe mare, încotro te-or duce pașii sau te-o sufla vântul. Până atunci, însă, trebuie să ai grijă de sora ta. Nu e vorba de mine, fiindcă eu sunt bătrână și nu mai contez. E vorba de sora ta, care este tânără și depinde de noi. Am trimis-o la Școala Comercială — a fost un eșec lamentabil. De emoție i se făcea rău de la stomac. Am

dus-o la întrunirile Ligii Tineretului. Un alt fiasco. Nu vorbea cu nimeni și nimeni nu vorbea cu ea. Acum nu face altceva decât să-și piardă vremea cu bibelourile astea de sticlă și să asculte plăci uzate. Viață e asta?

TOM: Dar eu ce pot să fac ?

AMANDA: Să-ți învingi egoismul. Tu nu te gândești decât la tine și numai la tine.

Tom sare în picioare și se duce să-și înșface paltonul — un palton urât și mult prea larg. Apoi își înfundă pe cap o șapcă cu urechi.

AMANDA: Unde ți-e fularul? Pune-ți fularul la gât.

Tom, furios, smulge fularul din dulap și și-l înfășură în jurul gâtului, făcând un nod cu ambele capete.

AMANDA: Tom, nu ți-am spus ce aveam de gând să te rog.

TOM: Și așa am întârziat — lasă că mai...

AMANDA (*apucându-l de braț*): La voi, la depozit... (*făcând un efort ca să-și învingă reticența*) ... nu există nici un tânăr drăguț?

TOM: Nu.

AMANDA: Nu se poate, trebuie să fie!...

TOM: Mamă... (*Dă să plece.*)

AMANDA: Găsește unul simpatic, care duce o viață liniștită, care nu bea și... invită-l pe la noi, pentru sora ta.

TOM: Ce?!

AMANDA: Pentru sora ta. Să se întâlnească, să se cunoască.

TOM (*mergând spre ușă*): Asta-i bună !

AMANDA: Ai s-o faci, nu-i așa?

Tom deschide ușa.

AMANDA (*Pe un ton rugător.*): Nu-i așa, Tom? (*El începe să coboare*) Te rog, spune că da

TOM: (*strigând*): Da !

AMANDA: *Închide ușa încet, cu o expresie preocupată și în-același timp plină de speranță.*

Imagine pe ecran: copertă de revistă de modă.

Amanda vorbește la telefon, luminată de proiector.

AMANDA: Ella Cartwright? Aici Amanda Wingfield. Cum te simți, draga mea? Ce-ți face ficatul? *Pauză.* Groaznic. *Pauză.* Ești o martiră, da, draga mea, o adevărată martiră. Știi, tocmai acum am observat în agenda mea că abonamentul duminică la „Călăuza femeii în cămin” a expirat. Sunt sigură că n-ai să vrei să pierzi senzaționalul foileton care începe în numărul viitor. Cum? Autoarea este Bessie Moor și e primul roman pe care l-a scris de la *huna. de miere în trei*. Nu-i așa că era o poveste palpitantă? Serios? ... Ei bine> asta de acum este și mai frumoasă, după părerea mea. Acțiunea se desfășoară într-un mediu de oameni eleganți și rafinați, printre miliardarii din Park Avenue ..*

Scena se întuneacă.

SCENA V

Titlu pe ecran : „O veste bună”. Întineric și muzică. Apei: un amurg într-o zi de primăvară timpurie. Familia Wingfield a isprăvit de cină. Amanda și Laura, în rochii de culoare deschisă, strâng vasele de pe masa din fund (rămasă în umbră) cu mișcări aducând a dans sau a ritual, în timp ce siluetele lor sunt diafane și tăcute, ca niște molii. Tom, în cămașă și pantaloni albi, se ridică de la masă și se apropie de scara de incendiu.

AMANDA(când trece pe lângă ea): Tom, pot să te rog ceva?

TOM: Ce anume ?

AMANDA: Fă-mi plăcerea și piaptăna-te. Ești așa de drăguț când ai părul proaspăt pieptănat.

Tom se trânteste pe sofa, c-un ziar de seară. Titluri enorme: „Discursul lui Hitler”.

AMANDA: Aș vrea să-i semeni tatălui tău într-o singură privință.

TOM: În care?

AMANDA: În grija pe care o avea întotdeauna pentru aspectul lui exterior. Niciodată nu și-a permis să umble neîngrijit.

Tom azvârle ziarul și se duce spre scara de incendiu.

AMANDA: Unde te duci?

TOM: Mă duc afară să fumez.

AMANDA: Fumezi prea mult. Un pachet pe zi, a cincisprezece cenți, face pe lună ... Treizeci de ori cincisprezece, cât face, Tom? Socotește și tu, și vei rămâne uimit când vei vedea ce mult ai fi putut economisi în toți anii ăștia. Destul ca să-ți poți oferi un curs de contabilitate la o școală serală din Washington. Gândește-te ce minunat ar fi Tom!

Tom nu pare defel impresionat de această idee.

TOM: Eu prefer să fumez. *(Iese pe palier trântind ușa de fier forjat.)*

AMANDA *(supărată):* Știu, știu, asta-i tragedia ...

(Rămasă singură se întoarce către portretul soțului ei.) Muzică de dans: „Toată lumea așteaptă strălucirea soarelui”.

AMANDA *(către spectatori):* De partea cealaltă a gangului se afla barul „Paradis”. În serile de primăvară, ferestrele și ușile lui rămâneau deschise, și atunci muzica se auzea până în stradă. La miezul nopții, luminile se stingeau, cu excepția unei imense sfere de sticlă atârnată de tavan, care se rotea încet, filtrând difuz o lumină irizată, cu nuanțe de curcubeu ... Orchestra cânta rumbe, tangouri, cu ritmuri lente, senzuale... Perechi ieșeau să se plimbe pe străduța singuratică ... Zăreai îndrăgostiții îmbrățișându-se pe după stâlpii de telegraf ...

Era o compensație pentru toate acele vieți cenușii și triste, aidoma cu a mea, care se iroseau fără nici o perspectivă de schimbare. Și totuși, în anul acela schimbarea pândează la cotitură întreaga noastră generație, tot tineretul american. Ea plana în ceață deasupra Berlinului, stătea ascunsă ca o amenințare surdă în cutele umbreii lui Chamberlain... Ce știam noi? Acolo, în Spania, era Guernica. Aici erau baruri, jaz, whisky, filme și dragoste, suspendate în întuneric ca un candelabru cu sclipiri mirifice, fugare. În timp ce noi ne amăgeam cu acest miraj, omenirea încremenise de spaimă în așteptarea bombardamentelor.

Amanda, care a isprăvit de privit portretul, se întoarce și iese după Tom.

AMANDA *(oftând):* Palierul unei scări de incendiu nu poate ține loc de terasă. *(Întinde un ziar pe una din trepte și se așează, cu mișcări studiate, ca și cum s-ar așeza într-un hamac de pe veranda unei vile din Louisiana.)* La ce te uiți?

TOM: La lună.

AMANDA: E lună astă-seară?

TOM: Răsare deasupra băcăniei lui Garfinkel.

AMANDA: Da, bine zici, uite-o. O lună ca un mic papuc de argint. Nu ți-ai pus nimic în gând? **TOM:** Ba da.

AMANDA: Ce anume?

TOM: E secret.

AMANDA: Secret? Bine ... atunci nu-ți spun nici eu ce mi-am dorit. Fac și eu pe misterioasă.

TOM: Pariem că ți-am ghicit dorința?

AMANDA: Ce vorbești!

TOM: Te crezi cumva un sfinx?

AMANDA: Cătuși de puțin. De fapt glumeam: eu n-am secrete. Vrei să știi ce mi-am dorit? Succes și fericire pentru scumpul meu copil. Îmi doresc asta ori de câte ori este lună nouă și chiar și când nu este lună nouă.

TOM: Și eu care îmi închipuiam că te-ai gândit la un pețitor.

AMANDA: Un pețitor?

TOM: Da. Uiți că mi-ai cerut să-ți aduc unul?

AMANDA: Ți-am spus că ar fi bine dacă ai găsi la depozitul tău un tânăr simpatic — un băiat ceva mai fin — pe care să-l inviți pe la noi. Dacă mi-aduc bine aminte, te-am rugat asta nu numai o dată. **TOM:** Într-adevăr, mi-ai spus-o de mai multe ori.

AMANDA: Și?

TOM: Ei bine, o să avem unul.

AMANDA: Cum?!

TOM: În carne și oase.

Vestea este subliniată de muzică.

AMANDA: *se ridică.*

Imagine pe ecran: un musafir cu un buchet.

AMANDA: Ai invitat un tânăr simpatic să vină pe la noi?

TOM: Da, l-am invitat la masă.

AMANDA: Adevărat ?

TOM: Foarte adevărat.

AMANDA: Și a primit?

TOM: A primit.

AMANDA: Bine, dar ... e minunat.

TOM: M-am gândit și eu c-o să-ți facă plăcere.

AMANDA: Și... ești sigur că are să vină?

TOM: Foarte sigur.

AMANDA: Curând?

TOM: Foarte curând.

AMANDA: Pentru numele lui Dumnezeu, încetează cu stilul ăsta telegrafic și explică-mi mai pe larg.

TOM: Ce vrei să-ți explic?

AMANDA: Aș vrea mai întâi să știu când vine?

TOM: Vine mâine.

AMANDA: Mâine?

TOM: Da, mâine.

AMANDA: Dar, Tom...

TOM: Ce e, mamă?

AMANDA: Până mâine nu am timp.

TOM: Timp pentru ce?

AMANDA: Pentru pregătiri. De ce nu mi-ai telefonat imediat, în clipa când a acceptat? Atunci poate aș mai fi putut să fiu gata, pe când așa...

TOM: Nu trebuie să acorzi atâta importanță.

AMANDA: Dimpotrivă, Tom, trebuie să acordăm importanță. Vreau ca lucrurile să iasă bine, nu așa... într-o doară. Nu-i nimic, mă gândesc ... văd eu ce pot face.

TOM: Dar n-are rost să te frământă atâta, mamă.

AMANDA: Vai, Tom, tu nici nu-ți dai seama câte sunt de făcut! Toată argintăria mea de la nuntă de lustruit, fețele de masă și șervețelele cu monogramă de scrobit și călcat, geamurile au și ele nevoie să fie spălate, trebuie să schimb perdelele... Vezi și tu! Ca să nu mai vorbesc de noi. Nu crezi că trebuie să fim și noi îmbrăcate mai ca lumea?

TOM: Mamă, eu îți spun că nu face să te dai atâta peste cap pentru băiatul ăsta.

AMANDA: Nu face? Dar este primul tânăr pe care îl prezentăm surorii tale! Gândește-te că biata noastră Laura nu a avut încă niciodată nici un singur peșitor. Of, Doamne ! *(După o clipă.)* Tom, hai în casă. *(Deschide ușa de fier forjat.)*

TOM: Pentru ce?

AMANDA: Vreau să vedem împreună ce pregătiri...

TOM: Dacă faci atâta caz, contramandez invitația și gata!

AMANDA: Ferească Dumnezeu ! Nimic nu jignește mai mult decât o invitație contramandată. Așa că, să ne punem pe treabă. Nu vom străluci, dar vom fi la înălțime. Hai odată în casă, Tom! *Tom o urmează, oftând zgomotos. Stai jos!*

TOM: Poate îmi spui și unde să m-așed.

AMANDA: Oriunde — de ce mă necăjești? Așa... ia să vedem puțin... Divanul, slavă Domnului e ca și nou. Lampa cu picior urmează să mi-o aducă — prima rată le-am plătit-o. Am să pun husele de cretonă, care au să dea o notă mai veselă... Tapetul, ce e drept, cam lasă de dorit. Am tot vrut să-l schimb, dar n-am mai apucat... Cum zici că-l cheamă pe tânărul acela?

TOM: Numele lui este O'Connor.

AMANDA: Care va să zică, e irlandez — vinerea mănâncă pește. Și mâine e vineri. Nu face nimic, am să-i fac crochete de somon cu sos tomat. Și, ce face? Lucrează cu tine la depozit?

TOM: Bineînțeles. Altfel de unde l-aș fi...

AMANDA: Tom, sper că nu bea?

TOM: De ce mă-ntrebi?

AMANDA: Pentru că tatălui tău îi plăcea să bea și ai văzut...

TOM: Lasă, nu începe iar!

AMANDA: Prin urmare, bea.

TOM: Habar n-am.

AMANDA: Interesează-te; ca să știm sigur. Pentru nimic în lume n-aș admite ca fiica mea să ia un alcool.

TOM: Nu crezi că te cam grăbești? Domnul O'Connor nici nu a apărut încă în scenă și...

AMANDA: Dar va apare mâine, va veni s-o cunoască pe sora ta. Iar noi nu știm nimic despre el. Nimic. Decât cu un soț bețiv, mai bine fată bătrână.

TOM: Of, Doamne!

AMANDA: De ce te enervezi?

TOM (*aplecându-se spre ea, în șoaptă*): O mulțime de bărbați cunosc o mulțime de fete, dar asta nu înseamnă că trebuie neapărat să se căsătorească. Lumea nu se gândește numai la asta.

AMANDA: Tom, te rog nu spune prostii și încetează odată cu tonul ăsta sarcastic. (*Ia o perie de cap.*)

TOM: Ce faci?

AMANDA: Vreau să-ți perii țepii ăștia de arici. Și ce fel de slujbă are tânărul acela la voi la depozit?

TOM (*supunându-se fără chef periei și interogatorului*): Tânărul acela este funcționar la expediție, mamă.

AMANDA: Dacă nu mă înșel, este un serviciu destul de important, un serviciu pe care l-ai fi putut ocupa și tu, dacă ai fi avut mai multă ambiție. Știi cumva ce salariu are?

TOM: Cred că vreo optzeci și cinci de dolari pe lună.

AMANDA: Nu e o leafă princiară, dar ...

TOM: Cu douăzeci de dolari mai mult ca mine.

AMANDA: Știu. Din păcate. Fiindcă pentru un bărbat cu familie, optzeci și cinci de dolari pe lună nu e cu mult mai mult decât câștiga tu ...

TOM: Bine, dar domnul O'Connor nu are familie.

AMANDA: Dar ar putea să aibă, nu? Cândva, în viitor...

TOM: A, înțeleg: proiecte, planuri de viitor.

AMANDA: Bineînțeles! Nu te-ai gândit niciodată că viitorul devine prezent, prezentul devine trecut, iar trecutul se transformă într-un lung șir de păreri de rău, dacă nu-ți iei din vreme toate măsurile?

TOM (*ironic*): Am să meditez la toate astea și am să văd ce învățăminte pot trage.

AMANDA: În loc să faci pe grozavul cu mama ta, mai bine mi-ai vorbi de băiatul acela, — cum ai zis că-l cheamă ?

TOM: James D. O'Connor. D vine de la Delaney.

AMANDA: Care va să zică, irlandez după ambii părinți. Mda. Și deci ești sigur că nu bea.

TOM: Ți-am mai spus că nu știu. Dar dacă vrei, îi telefonez și-l întreb chiar acum.

AMANDA: Nu. Singurul mijloc de a afla adevărul în chestiuni de felul acesta este de a face cercetări discrete și la momentul oportun. Pe vremuri, la Blue Mountain, când o fată era în vorbă cu un băiat suspectat că trage la măsea, fata se ducea să-l întrebe pe pastorul bisericii, sau mai curând îl trimitea pe tatăl ei, dacă acesta mai era în viață; și în felul acesta afla tot ceea ce o interesa despre moravurile respectivului. Iată cum trebuiesc tratate aceste chestiuni — cu tact și discreție — dacă vrei să ferești o tânără fată de o greșeală tragică.

TOM: Dar atunci, cum se face că ai săvârșit *tu* o asemenea greșeală tragică?

AMANDA: Privirea aceea nevinovată a tatălui tău ne-a indus pe toți în eroare. Când zâmbea, toată lumea era cucerită. O, da cea mai mare nesocotință pe care o poate face o fată este să se lase amăgită de un fizic plăcut. Sper că domnul O'Connor nu este prea frumos?

TOM: Nu, nu este prea frumos. E plin de pistrui și are nasul cam cârn.

AMANDA: Dar nici prea urât sper că nu e.

TOM: Nu, nu e nici urât. E așa și așa.

AMANDA: Ceea ce contează în primul rând la un bărbat sunt calitățile sale morale.

TOM: Asta a fost întotdeauna și părerea mea, mamă.

AMANDA: Da? Eu nu te-am auzit spunând niciodată așa ceva și presupun că nici nu ai cugetat cu seriozitate la acest lucru.

TOM: Prea faci multe presupuneri.

AMANDA: La urma urmei, sper că va corespunde așteptărilor și că este un om activ și întreprinzător.

TOM: Adevărul e, mamă, că băiatul ăsta încearcă într-adevăr să se autodepășească.

AMANDA: Ce te face să crezi?

TOM: Este înscris la niște cursuri serale.

AMANDA: Minunat! Și unde anume? Vreau să spun, ce studiază ?

TOM: Urmează cursuri de inginer radiofonist și de oratorie.

AMANDA: Asta înseamnă că tinde să ajungă departe.

Orice tânăr care studiază oratoria visează să dețină într-o zi un post de conducere. Cât privește radiofonia, se știe că este o branșă de mare viitor. În orice caz, ambele specialități sunt dintre cele mai nobile. Vezi tu, cam astea sunt lucrurile pe care trebuie să le cunoască o mamă despre un tânăr care vine să-i viziteze fiica, indiferent dacă are intenții serioase sau ba.

TOM: Vreau să te previn asupra unui lucru: el nu știe nimic despre Laura. Nu i-am dat a înțelege că am avea planuri oculte. I-am spus doar atât: „Vrei să vii la noi la masă?” El mi-a răspuns: „O.K.” Și asta a fost tot.

AMANDA: Pot să jur că e adevărat. Tare mai ești scump la vorbă! Înseamnă că el va afla de existența Laurei venind aici. Va fi, cum s-ar zice, o surpriză. Iar când va vedea cât de minunată, de dulce și de drăguță e, va mulțumi cerului că l-ai poftit la noi.

TOM: Mamă, nu trebuie să te aștepți la prea mult.

AMANDA: Ce vrei să spui?

TOM: Laura ni se pare așa, ție și mie, pentru că este a noastră și o iubim ... Noi nici nu mai observăm că e infirmă.

AMANDA: Nu mai rosti acest cuvânt. Știi bine că nu dau voie.

TOM: Dar, mamă, trebuie să privim lucrurile în față. Laura este infirmă. Și asta nu e totul.

AMANDA: Ce vrei să spui cu „nu e totul”?

TOM: Laura este foarte deosebită de celelalte fete.

AMANDA: Găsesc că această deosebire nu e decât în avantajul ei.

TOM: Nu-i chiar așa. În ochii celorlalți, ai străinilor, ea este îngrozitor de timida, de complexată, duce o viață aparte și asta o face să pară puțin cam stranie.

AMANDA: Nu mai spune cuvântul ăsta.

TOM: Mamă, ia lucrurile așa cum sunt: Laura e stranie.

Muzica de dans se schimbă într-un tango în ten minor, oarecum rău prevestitor.

Poți să-mi spui și mie ce găsești straniu la ea? (*încet*): Trăiește într-o lume a ei — o lume compusă din mici bibelouri de sticlă ... (*Se ridică, iar Amanda rămâne cu peria în mină, uitându-se la el neliniștită.*) Ascultă mereu plăci vechi de4 patefon și... cam asta e totul... (*Se uită în oglindă apoi se îndreaptă spre ușă.*) (*brusc*): Unde te duci ?

Mă duc la cinema. (*Deschide ușa de fier forjat.*)

AMANDA: Mai lasă cinematograful. În fiecare seară: cinema ! (*leșind repede în urma lui, în prag*). Dacă vrei să știi, nu cred că te duci numai la cinema.

(*Tom a coborât. Amanda se uită după el, cu o expresie îngrijorată. Apoi face un efort să pară bine dispusă și, apropiindu-se de perdelele sufrageriei, le dă la o parte.*)

AMANDA: Laura, Laura!

LAURA (*din chicinetă*): Da, mamă ?

AMANDA: Lasă farfuriile și vino încoace.

Laura apare cu o cârpă de vase.

AMANDA (*pe un ton vesel*): Laura, hai să-ți pui ceva în gând: Astă-seară e lună nouă.

Imagine pe ecran: luna.

LAURA (*intrând*): Lună nouă.

AMANDA: O vezi? Micuță ca un papuc de argint. Și acum uită-te peste umărul stâng, și pune-ți ceva în gând.

Laura privește ușor uimită, ca și cum s-ar fi trezit din somn.

AMANDA (*o ia de după umeri și o întoarce spre ușă*): Acum! Acum, Laura! Dorește-ți ceva. **LAURA:** Ce-aș putea să-mi doresc, mamă?

AMANDA (*cu glasul ușor tremurând și cu ochii plini de lacrimi*) : Fericire ! Noroc !

Vioara se aude tot mai tare, în timp ce scena se întuneacă.

CORTINA

Actul doi

SCENA VI

Imagine pe ecran: Jim în chip de fruntaș al școlii.

TOM: Așa că, în seara următoare, l-am adus pe Jim la noi la masă. Îl știam încă din liceu. Pe atunci Jim era idolul școlii. Era un băiat simpatic, înzestrat cu acel dinamism caracteristic irlandezilor. Părea întotdeauna spălat și lustruit, ca un porțelan chinezesc. Unde te duceai, dădeai de el. Era căpitanul echipei de baschet, președintele clubului elocinței, șeful cursului superior și al formației corale și juca întotdeauna rolul principal în operetele comice, ce se reprezentau la fiecare sfârșit de an. Pe el nu-l vedeai niciodată umblând ca toată lumea: el alerga sau sărea. Părea veșnic gata-gata să înfrângă legea gravitației. Și trecea prin adolescență ca un meteorit, cu atâta viteză, încât în mod logic te-ai fi așteptat ca, la treizeci de ani, să-l vezi de-a dreptul președinte la Casa Albă. Dar, se pare că după absolvirea liceului, Jim a avut de înfruntat piedici serioase. Viteza lui s-a redus din ce în ce ... Șase ani mai târziu, deținea un serviciu care nu era cu mult mai bun ca al meu.

Imagine: un funcționar.

Jim era singurul din depozit cu care mă împrietenisem. Eu reprezentam pentru el o anumită valoare, ca unul care putea să-și amintească de gloria lui apusă, care îl văzuse câștigând meciurile de baschet și cupa de argint a oratorilor. La rândul lui, îmi cunoștea secretul: știa că, ori de câte ori nu era de lucru în depozit, mă retrăgeam într-o odăiță de lângă vestiar ca să scriu poezii. Îmi zicea Shakespeare. Și, pe când ceilalți băieți din întreprindere mă priveau cu o antipatie bănuitoare, Jim îmi manifesta un fel de ironie afectuoasă. Cu timpul, atitudinea lui a influențat-o și pe a celorlalți, animozitatea lor s-a potolit și au început și ei să-mi zâmbescă, așa cum zâmbesc oamenii când văd de departe un câine tuns anapoda.

Știam că Jim și Laura se cunoscuseră la liceu și o auzisem pe Laura vorbind cu admirație despre vocea lui. Nu știam însă dacă el o mai ține minte: la școală Laura fusese tot atât de ștearsă pe cât fusese Jim de strălucit. În orice caz, dacă își mai aducea aminte de dânsa, nu știa că e sora mea, fiindcă atunci când l-am invitat la masă, a zâmbit și mi-a spus: „Știi, Shakespeare, n-aș fi crezut niciodată că ai o familie.” Așa că, avea să descopere că într-adevăr aveam una.

Scena se luminează.

Titlu pe ecran: „Se aud pași apropiindu-se”.

E aproape ora cinci, într-o seară de sfârșit de primăvară, care parcă „vine scuturând poezii din cer”.

O lumină gingașă, galbenă ca lămâia, inundă apartamentul din fund. Amanda a muncit „pe brânci”, pregătindu-se pentru vizita musafirului. Rezultatele sunt într-adevăr uimitoare. Lampa cea nouă, cu pedestal și abajur roz de mătase, se află la loc de cinste; o lanternă de hârtie colorată ascunde fasungul spart din tavan; ferestrele au perdele albe, noi, pe care le umflă ușor vântul; scaunele și divanul au fost îmbrăcate și ele cu huse noi, iar pe divan se află două perne de asemenea nou-nouțe. Pe jos zac deschise cutii de carton și foițe de ambalaj. Laura stă în mijlocul salonului, cu brațele ridicate, în timp ce Amanda, îngenuncheată în fața ei, îi potrivește tivul rochiei cu gesturi grijulii, picase. Rochia, e nouă, vaporosă, și a fost executată după un model luat dintr-o revistă. Pieptănătura Laurei este și ea schimbată, cu părul lăsat mai în voie, ceea ce îi stă mult mai bine. O frumusețe fragilă, nepământească, radiază din întreaga ei făptură: parcă ar fi un cristal mângâiat de soare, care ar străluci o clipă, cu irizări fugare.

AMANDA (enervată): De ce tremuri?

LAURA: Așa. Tu ești de vină.

AMANDA: Eu ? ?

LAURA: Toate pregătirile astea ... Dai atâta importanță acestei vizite!

AMANDA: Zău dacă te mai înțeleg, Laura. Pe de o parte, te plictisești de atâta stat în casă, iar pe de alta te indispuie de câte ori încerc să fac ceva, ca să te distrez. *(Se ridică.)* Așa. Acum uită-te puțin

în oglindă. Nu, stai. Stai o clipă. Am uitat ceva.

(Scoate dintr-o cutie o ghepieră, pe care o întinde Laurei.)

LAURA: Asta ce mai e, mamă?

AMANDA: O ghepieră. Face talia mai fină.

LAURA: N-am nevoie! Nu pun așa ceva!

AMANDA: Ba ai să pui!

LAURA: De ce?

AMANDA: De ce, de ce ... Ca să pari mai cambrată. Hai, te rog, puneți-o! Fă-mi plăcere!...

LAURA: Parcă am urmărit să atragem pe cineva în cursă.

AMANDA: Orice fată drăguță e o cursă drăguță, iar bărbaiții știu asta și nu le displace deloc.

Titlu pe ecran: „O cursă drăguță”.

AMANDA: Dar acum trebuie să mă îmbrac și eu. Nici n-ai să-ți crezi ochilor când ai să-ți vezi mămica. *(Trece în sufragerie, fredonând veselă.)*

Laura se apropie încet de oglinda cea mare și se examinează cu o privire gravă. Vântul umflă perdelele albe într-o mișcare înceată, plină de grație, cu un suspin ușor și trist.

AMANDA: *(din culise):* încă nu-i destul de întuneric, dar nu face nimic.

Laura continuă să se privească în oglindă, întorcându-se pe o parte și pe alta, cu același aer visător.

Titlu pe ecran: „Aceasta este sora mea: viori, cântați în cinstea ei.” Muzică.

AMANDA *(râzând):* Laura, pregătește-te: am să-mi fac ceea ce se cheamă o intrare remarcată. **LAURA:** Nu înțeleg, mamă. Ce vrei să spui?

AMANDA: Ai răbdare. Ai să vezi îndată. Am găsit, sau mai bine zis, am dezgropat ceva din lada cea veche, în definitiv, moda nu s-a schimbat chiar atât. *(Dă la o parte perdelele și apare îmbrăcată cu o rochie de fată tânără, dintr-un voal îngălbenit, cu o eșarfă de mătase albastră și cu un buchet de narcise galbene în mână. Își rețrăiește intens povestea tinereții sale reînviată.)* Ei, ce părere ai? Ți place? Asta e rochia cu care am condus cotilionul. Am câștigat de două ori concursul de dans la Sunset Hill. Iar într-o seară de primăvară, am purtat-o la balul guvernatorului din Jackson. O, Laura, dacă m-ai fi văzut cum valsam prin sala de bal! *(Își ridică puțin fusta și face câțiva pași de dans prin cameră.)* O puneam duminică, când îmi primeam curtezanii. Eram cu ea în ziua în care am făcut cunoștință cu tatăl tău ... în primăvara aceea suferisem mult de malarie. Schimbarea de climă — ne mutasem din Tennessee — îmi slăbise mult rezistența. Aveam mereu temperatură, - nu atât cât să ne alarmeze, dar de ajuns ca să-mi dea un fel de amețală plăcută. Pe de altă parte, invitațiile nu mai conteneau. Petrecerile se țineau lanț. „Stai în pat”, îmi spunea mama, „ai temperatură”. Dar eu nici nu voiam să aud. Luam chinină și ieșeam. Ah, ce serate, ce dansuri! După-amiaza, plimbări sau lungi, lungi ore de călărie! Și ce picnicuri! Era atât de frumos acolo, în mai! Totul era verde, de un verde proaspăt, presărat cu narcise galbene. De atunci, din primăvara aceea, îmi sunt atât de dragi narcisele. Ajunseseră pentru mine o adevărată pasiune. Mama îmi spunea: „Draga mea, nu mai avem loc în casă de atâtea narcise”, dar eu continuam să aduc mereu altele și altele. Și, ori de câte ori vedeam narcise galbene, strigam: „Stați! Stați! narcise!” Și-i puneam pe băieți să le culeagă pentru mine. Ajunsesem de pomină: „Amanda și narcisele ei!” O dată, se isprăviseră toate vasele, nici nu mai aveam unde să le punem, fiindcă oriunde te întorceai, dădeai peste narcise. Iar eu am declarat: „Nu mai sunt vase? Nu-i nimic, am să țin narcisele în brațe.” Și atunci... *(Se oprește în fața fotografiei. Muzică.)* ... atunci l-am întâlnit pe tatăl tău. Întâi malaria, după aceea narcisele, pe urmă el... *(Aprinde lampa cea roz.)* Să sperăm că au să sosească înainte să înceapă ploaia. *(Se duce în fund și pune florile într-un vas pe masă.)* I-am dat fratelui tău niște mărunțiș ca să-l aducă pe domnul O'Connor cu taxi-ul.

LAURA *(cu o voce schimbată):* Cum ai zis că-l cheamă, mamă?

AMANDA: O'Connor.

LAURA: Și numele mic?

AMANDA: Nu mai știu ... A, da: îl cheamă Jim.

LAURA se clatină ușor și se sprijină de un scaun.

Titlu pe ecran: „Nu ... nu Jim!”

LAURA *(cu voce slabă)*: Nu... nu Jim!

AMANDA: Ba da, Jim. Și să știi, n-am cunoscut încă nici un Jim care să nu fie drăguț.

Muzică apăsătoare, stridentă.

LAURA: Ești sigură că îl cheamă Jim O'Connor?

AMANDA: Da; de ce?

LAURA: Nu-i cumva fostul coleg de liceu al lui Tom?

AMANDA: Habar n-am. Tom nu mi-a spus nimic. Presupun că-l cunoaște de la depozit.

LAURA: La noi, la liceu, era un Jim O'Connor pe care l-am cunoscut foarte bine. *(Făcând o sforțare.)* Dacă cel cu care vine Tom este el, ai să mă ierți dar n-am să vin la masă.

AMANDA: Ce prostie mai e și asta?

LAURA: M-ai întrebat nu de mult dacă mi-a plăcut vreodată un băiat. Ți-aduci aminte că ți-am arătat fotografia lui? Ei bine, el e.

AMANDA: Vorbești de băiatul pe care mi l-ai arătat în revista școlii ?

LAURA: Da.

AMANDA: Laura, nu cumva l-ai iubit?

LAURA: Nu știu, mamă. Tot ce știu este că n-aș putea să dau ochii cu el.

AMANDA: Nu cred să fie acela. Imposibil. Dar dacă totuși el este, vei veni la masă și gata. Nici nu admit să nu vii.

LAURA: Mamă ... nu pot să vin.

AMANDA: Ascultă, Laura, mai slăbește-mă cu prostiile tale. Destul v-am răbdat mofturile, și ție și fratelui tău. Așa că stai jos și liniștește-te până la venirea lor. Tom și-a uitat, ca de obicei, cheia. Va trebui să le deschizi tu.

LAURA: *(speriată):* Nu, mamă, te rog să deschizi tu ușa.

AMANDA: Eu am să am treabă la bucătărie.

LAURA: Mamă, te implor să le deschizi tu! Nu mă lăsa pe mine!

AMANDA *(pornind spre chichinetă):* Eu am de pregătit sosul pentru pește. Hai, prostuțo, pregătește-te să-ți primești curtezanul.

Închide ușa. Laura a rămas singură.

Titlul pe ecran: „Panică”.

Laura geme ușor, stinge lampa și se așează țeapănă pe marginea canapelei, frângându-și degetele.

Titlu pe ecran: „Se deschide o ușă”.

Tom și Jim apar pe treptele scării de incendiu și urcă spre palier. Auzindu-le pașii, Laura: se ridică, cuprinsă de panică, și se retrage Ungă peretele sufrageriei. Clopoțelul sună la intrare. Laura, cu răsuflarea oprită, își duce mâna la gât. Se aude un ciocănit ușor.

AMANDA *(strigând)* : Laura dragă, ușa !

Laura se uită țintă la ușă, fără să facă o mișcare.

JIM: Ce zici, Shakespeare, am impresia că batem degeaba.

TOM *(strigând):* Uhu! Uhu! *(Sună din nou, nervos. Jim fluieră și își caută o țigară.)*

AMANDA: *(exagerat de veselă):* Laura, e fratele tău cu, domnul O'Connor, vrei să le deschizi tu?

Laura se apropie de ușa chichinetei.

LAURA *(cu glas pierdut):* Mamă, du-te tu.

AMANDA *(iese din chichinetă, se uită la ea furioasă și arată spre ușă, poruncitor):* Te rog! Te rog !

(în șoaptă, amenințătoare): Ce-i cu tine, proasto ?

LAURA *(disperată):* Te rog din suflet, deschide tu!

AMANDA: Ți-am mai spus că nu admit aceste toane. Tocmai acum ți-ai găsit? Stăpânește-te, ce Dumnezeu!

LAURA: Te implor, du-te tu!

AMANDA: Ba ai să te duci tu, eu nu pot.

LAURA *(disperată):* Nici eu nu pot.

AMANDA: De ce?

LAURA: Mi-e greață.

AMANDA: Mi-e greață și mie de prostia ta. De ce nu puteți, nici tu, nici fratele tău, să fiți normali? Veșnic capricii, absurdități...

Tom sună prelung.

AMANDA: Poți să-mi spui și mie ce ți s-a năzărit? (*Strigă cu voce plăcută.*) Vin imediat. Numai o clipă ... De ce să-ți fie frică să deschizi o ușă? Te rog răspunde, Laura!

LAURA: Oh, Doamne, Doamne ... (*lese de după perdele, se apropie de patefon, îl acordează cu mișcări nervoase și pune o placă.*)

AMANDA: Laura, îți poruncesc să deschizi!

LAURA: Bine, mamă.

O melodie depărtată și dogită din „Dardanella” împlânzește atmosfera, dînd Laurci puterea să se îndrepte spre ușă și să o deschidă încet. Tom intră cu Jim.

TOM: Laura, ți-l prezint pe Jim. Sora mea Laura.

JIM (*intrînd*): Nu știam că Shakespeare are o soră.

LAURA (*dîndu-se înapoi, cu glas tremurător*): Îmi pare bine.

JIM (*întinzîndu-i mîna cu căldură*): Nu mai puțin.

Laura îi dă mîna șovăind .

JIM: Ai mîna rece, Laura.

LAURA: Da, fiindcă am întors patefonul.

JIM (*distrat*): Da?

Laura iese brusc ; Tom aprinde o țigară și se întoarce îndărăt spre ușa scării de incendiu.

JIM: Ce-i cu ea? Ce are?

TOM: E îngrozitor de timidă.

JIM: Shakespeare, am să-ți spun o mulțime de lucruri.

TOM: De pildă?

JIM: Urmez un curs.

TOM: Auzisem eu ceva.

JIM: Un curs de oratorie publică. Artă de a vorbi în public — în douăzeci de lecții. Adevărul e că nici tu, nici eu nu suntem făcuți pentru depozit.

TOM (ironic): Mulțumesc, nu știam. Și ce legătură are asta cu oratoria?

JIM: Te pregătește pentru posturi de conducere.

TOM: Ce vorbești?

JIM: Dacă îți spun! E un lucru foarte necesar.

Imagine: un director la birou.

TOM: În ce privință?

JIM: În toate. Te-ai întrebat vreodată care este diferența între noi și cei care stau în birourile direcției? Inteligență? Nu. Competență? Nu. Atunci ce? Un lucru foarte mic.

TOM: Care ?

JIM: Poziția socială. Dacă vrei să reușești, trebuie să poți face față în orice situație și în orice mediu te-ai afla.

AMANDA (din culise): Tom!

TOM: Da, mamă.

AMANDA: Stai de vorbă cu domnul O'Connor?

TOM: Da, mamă.

AMANDA: Invită-l să ia loc.

TOM: Da, mamă.

JIM: Nu, mulțumesc.

AMANDA: Întreabă-l pe domnul O'Connor dacă vrea să se spele pe mâini.

JIM: Nu, mulțumesc. M-am spălat la depozit. Unde te duci? ...

TOM: Hai pe balcon.

JIM (urmându-l): Știi, Shakespeare, domnul Mendoza mi-a vorbit de tine.

TOM: Binevoitor?

JIM: Nu prea. Ai să-ți pierzi serviciul dacă nu te trezești.

TOM: Încep să mă trezesc.

JIM: Nu se prea vede.

TOM: Se simte pe dinăuntru.

Imagine pe ecran: o navă cu toate pânzele în vânt.

TOM: Am de gând să mai schimb.

Se apleacă peste balustradă și vorbește cu o însuflețire stăpânită. Luminile reclamelor luminoase de peste drum îi joacă pe față. Parcă ar fi un călător pe puntea unui vas.

JIM: Serios?

TOM: Vreau să găsesc ceva în care să nu mai am de a face nici cu depozitul, nici cu domnul Mendoza, și nici chiar cu ... cursurile de oratorie.

JIM: Ce tot vorbești?

TOM: M-am săturat până și de filme ...

JIM: De filme ?

TOM: Da, de filme. Uite, le vezi? (*Face un semn spre afișele de pe bulevard.*) Toate vedetele astea cu zâmbete irezistibile care au aventuri peste aventuri și care se îndoapă până aici... mie unul mi-ajunge! Fiindcă, știi ce se întâmplă? Oamenii merg la cinema în loc să trăiască ei înșiși. Toate personajele astea pe care le fabrică Hollywood-ul și care duc o viață minunată, trăiesc și pentru ceilalți cetățeni ai Americii, în timp ce America stă în săli întunecoase și le urmărește din ochi aventurile. Asta, până într-o zi. Până la începerea unui nou război. Atunci vom ieși din întunericul sălilor și vom cunoaște și noi aventura. Strașnic ! Minunat! Acum e rândul nostru să fim exotici, să plutim pe mările Sudului, să fim cuceritori ... Câtă inconștiență! Eu unul m-am săturat. Așa că plec. **JIM** (*cuneîncredere*): Unde? Când?

TOM: Curând.

JIM: Dar unde? Unde?

Muzica pare să răspundă la această întrebare, în timp ce Tom se gândește căutându-se prin buzunare.

TOM: Nu știu. De câte ori împachetez o pereche de pantofi, mă cutremur gândindu-mă cât de scurtă este viața și în ce hal mi-o iroiesc. Orice ar fi, un lucru este sigur: viața nu înseamnă pantofi, afară doar dacă pantofii sunt destinați unui călător. (*Găsește ceea ce caută.*) Aha! Uite!

JIM: Ce-i chitanța asta?

TOM: M-am înscris.

JIM (*citind*): Uniunea Marinarilor din Flota Comercială.

TOM: Mi-am plătit cotizația pentru luna în curs, în loc de lumină.

JIM: Când o să-ți taie lumina, o să-ți pară rău.

TOM: N-am să mai fiu aici.

JIM: Și maică-ta ?

TOM: Eu semăn cu tata. Îl vezi cum râde? Și a plecat de șaisprezece ani.

JIM: Cred că e mai mult gura de tine. Maică-ta ce zice?

TOM: Taci, uite-o că vine. Nu știe nimic.

AMANDA (*intrând printre perdelele sufrageriei*): Unde sunteți?

TOM: Pe balcon, mamă.

Intră amândoi în casă. Amanda vine în întâmpinarea lor. Tom e năucit de înfățișarea ei. Chiar și Jim clipește, puțin mirat. Este primul său contact cu exuberanta femeie și, în ciuda cursurilor serale de oratorie, a amuțit în fața manifestațiilor de amabilitate ale gazdei. Degeaba încearcă să plaseze și el din când în când câte un cuvânt; Amanda îi taie vorba cu râsul și flecăreala ei veselă. Tom e ușor jenat dar, după primul șoc Jim își revine și reacționează foarte călduros. Zâmbeste și râde și pare cu desăvârșire cucerit.

Imagine

Amanda, fală țintită.

AMANDA (*zâmbind cochet și fluturându-și zulfii*): Iată-l deci pe domnul O'Connor. Nu mai e nevoie de prezentări. Băiatul meu mi-a vorbit atât de mult despre dumneata! În cele din urmă, i-am spus: „Tom, ce Dumnezeu, invită-l într-o zi pe fenomenul ăsta. Vreau să-l cunosc și eu pe simpaticul tău coleg de la depozit.” Nu știi de ce fiul meu e atât de ursuz. Noi, ăștia din Sud, suntem altfel. Hai să stăm jos. Uf, ce căldură! Tom, lasă ușa deschisă. Acum câteva clipe, am simțit o briză proaspătă, foarte plăcută. Unde o fi dispărut? Vai, nici n-a venit bine vara și au și început căldurile! O să ne coacem, nu alta. În orice caz, astă-seară avem o masă foarte ușoară. Cred că un meniu ușor este mai indicat. La fel și cu hainele! O îmbrăcăminte ușoară și o hrană ușoară sunt obligatorii pe o asemenea temperatură. Se pare că iarna sângele nostru se îngroașă, astfel că ne trebuie o perioadă de readaptare. Da ... căldurile au venit atât de brusc anul acesta! Eu, cel puțin, nu eram deloc pregătită. Așa, deodată și ne-am pomenit în plină vară! M-am dus și-am scos dintr-un cufăr această rochie subțire și veche, veche... aproape istorică. Dar, mă simt atât de bine în ea, e atât de răcoroasă!

TOM: Mamă ...

AMANDA: Da, dragul meu.

TOM: Ce se aude cu masa?

AMANDA: Ai dreptate! Du-te și întreab-o pe sora ta dacă e gata. Astă-seară ea e gospodina, ea răspunde de masă. Spune-i că murim de foame. *(Către Jim):* Ai cunoscut-o pe Laura? Da, ea e cea care ... Care v-a deschis? Ei, atunci înseamnă că v-ați cunoscut. E un lucru rar astăzi ca o fată atât de drăguță ca Laura să fie pe deasupra și gospodină. Și Laura, slavă Domnului, nu numai că e frumoasă, dar e și foarte gospodină. Eu, în schimb, nu sunt deloc. Și n-am fost niciodată. Singurul lucru pe care știu să-l fac sunt bezelele. Ce vrei, la noi în Sud, aveam atâția servitori! S-au dus, s-au dus toate! ... Orice urmă de belșug și de trai ușor ... Eu n-am fost pregătită pentru ceea ce a urmat. Toți pretendenții mei erau fii de plantatori și întotdeauna mi-am închipuit că mă voi mărita cu unul dintre ei. Dar, omul propune și ... femeia se supune — asta. ca să schimbăm un pic vechiul dicton. Așa că nu m-am măritat cu un plantator. M-am măritat cu un funcționar de la telefoane, cu acest gentleman *(arătând spre fotografic)* pe care livezi colo zâmbind atât de galant. Era un om pasionat de călătorii. Acum e plecat. Nici nu știu pe unde o fi. Dar, ce mi-a venit să-ți povestesc necazurile mele? Vorbește-mi mai bine despre ale dumitale, deși, să sperăm, că nu ai. Ei, Tom?

TOM *(întorcându-se):* Da, mamă. Gata masa?

Am impresia că e servită.

AMANDA: Stai să văd. *(Se ridică cu o mișcare grațioasă și se uită printre perdele.)* Oh, minunat, dar unde-ți este surioara?

TOM: Laura nu se prea simte bine și cred că n-o să vină la masă.

AMANDA: Cum așa ? Laura!!!

LAURA *(din culise, cu voce slabă):* Da, mamă.

AMANDA: Trebuie neapărat să vii la masă. Nu ne așezăm, până nu vii și tu. Poftim, domnule O'Connor. Dumneata stai acolo eu aici... Laura, uhu ! Nu ne face să așteptăm, draga mea. Nu putem spune rugăciunea până nu vii și tu.

Ușa din fund se deschide încet și Laura intră în sufragerie. Abia se ține pe picioare. Buzele îi tremură, are ochii larg deschiși și privirea fixă. Se apropie de masă cu mișcări nesigure.

Titlu pe ecran: „Teroare”.

Afară a izbucnit deodată o furtună de vară. La ferestre perdelele albe se umflă puternic de vânt. Se aude o melodie tristă în timp ce se lasă, albastră, înserarea. Laura se clatină și se sprijină de scaun, cu un geamăt înăbușit.

TOM: Laura!

AMANDA: Laura!

Se aude bubuitul tunetului.

Titlu pe ecran: „Vai!”

AMANDA: (*disperată*): Vai, dar ție ți-e rău cu adevărat. Tom, te rog ajut-o să meargă în salon. Du-te, Laura, și odihnește-te pe divan. O, Doamne! (*către musafir*): Se vede că a stat prea mult lângă cuptorul încins și asta i-a făcut rău. Eu i-am spus că e prea cald astă-seară, însă ...

Tom revine la masă. Laura s-a întins pe divan.

AMANDA: Ei, cum se simte?

TOM: Mai bine.

AMANDA: Ce-i asta, plouă? Ah, ce ploaie plăcută și răcoroasă ! (*Se uită la musafir, cu o privire speriată.*) Cred că ... acum putem începe rugăciunea.

Tom se uită la ea proteste.

AMANDA: Tom, spune tu rugăciunea.

TOM: Da ... „Pentru toate acestea și pentru harurile tale, Doamne, îți mulțumim” ...

Toți trei își apleacă fruntea. Amanda aruncă o privire îngrijorată spre Jim în salon, Laura, întinsă pe divan, duce mîna la gură ca să-și înăbușe plînsul. Scena se întuneacă.

SCENA VII

O jumătate de oră mai târziu. În sufragerie, Amanda cu Tom și cu oaspetele lor au isprăvit de mâncat, dar continuă să stea la masă; siluetele li se zăresc deslușit prin transparența perdelelor trase. În timp ce cortina se ridică, Laura e încă pe divan, ghemuită, cu picioarele sub ea, cu capul rezemat de o pernă bleu-pal, cu cehii larg deschiși. Are o privire misterioasă și gânditoare. Noua lampă cu abajur de mătase roz aruncă o lumină blînda pe fața ei, scoțînd în evidență frumusețea ei suavă, nepămînteană, care în med obișnuit trece neobservată. Din exterior se aude un țărîit neînterupt de ploaie, care însă slăbește treptat și curînd se oprește. Afară întunericul se luminează sub strălucirea palidă a lunii. Îndată după ridicarea cortinei, becurile din ambele camere încep să pâlpâie apei se sting.

JIM: Ei, ce s-a întîmplat, domnule bec electric? Ha, ha, ha!

Amanda ride nervos.

Titlu pe ecran: „înteruperea curentului”.

AMANDA: Ghici, ghicitoarea mea: unde era Moise când s-au stins luminile? Ha, ha ... Cunoști răspunsul, domnule O'Connor?

JIM: Nu, doamnă.

AMANDA: Era în întuneric.

Jim râde.

AMANDA: Stați liniștiți. Am să aprind luminările. Noroc că le aveam pe masă. Dar ... unde or fi chibriturile? Care dintre dumneavoastră poate să-mi, dea un chibrit ?

JIM: Eu, doamnă. Poftim.

AMANDA: Mulțumesc, domnule.

JIM: Cu multă plăcere.

AMANDA: Mă tem că s-a ars siguranța. Domnule O'Connor, poți să repara o siguranță arsă? Eu una nu mă pricep, iar Tom se pierde cu totul când e vorba de tehnică.

Toți trei se ridică; vecile li se depărtează puțin în direcția chicinetei.

AMANDA: Vai, fii atent să nu te lovești de ceva. Nu vreau ca musafirul nostru să-și frângă gâtul. Asta ar mai lipsi!

JIM: Ha, ha! Unde este tabloul ?

AMANDA: Deasupra chiuvetei. L-ai găsit?

JIM: O clipă ...

AMANDA: Nu-i așa că electricitatea este un lucru misterios? Dacă nu mă înșel. Benjamin Franklin este acela care și-a legat cheia de un zmeu? Doamne, trăim într-un univers atât de ciudat! Unii pretind că știința lămurește toate misterele. Dar după părerea mea, dimpotrivă, le adâncește și mai mult. Ei, ai găsit?

JIM: Da, doamnă. Și toate siguranțele sunt în bună stare.

AMANDA: Tom!

TOM: Da, mamă.

AMANDA: Ce-ai făcut cu nota de plată a luminii pe care ți-am dat-o acum câteva zile? Aceea care ne-a venit cu avertisment.

Titlu pe ecran: „Aoleu!”

TOM: D... da.

AMANDA: Nu cumva ai uitat s-o plătești?

TOM: Nu, dar ...

AMANDA: N-ai plătit-o. Trebuia să-mi închipui.

JIM: Probabil că Shakespeare a scris o poezie pe nota aceea, doamnă Wingfield. Mare prostie am făcut să i-o încredințez lui. Cine știe, poate câștigă cu poezia lui un premiu de zece dolari.

AMANDA: În cazul acesta, nu ne rămâne decât să ne petrecem restul serii ca în plin secol al XIX-lea, înainte ca domnul Edison să fi inventat becul electric, întotdeauna mi-a plăcut lumina luminărilor. Asta înseamnă că ești romantic. Tom, însă n-are nici o scuză. Bine cel puțin că am isprăvit de mâncat. Drăguț din partea lor să ne lase să terminăm masa, înainte de a ne cufunda în bezna veșnică, nu-i așa, domnule O'Connor? Ha, ha!

Tom, drept pedeapsă pentru neglijența ta, ai să-mi ajuți la vase.

JIM: Dați-mi voie să vă ajut eu.

AMANDA: Nu, nu, te rog nu te deranja.

JIM: Aș vrea să fiu și eu de folos cu ceva.

AMANDA *(pe un ton sentimental)*: Dumneata? Știi, domnule O'Connor, că nimeni nu m-a mai făcut de mult să petrec clipe atât de plăcute?

JIM: Vai, doamnă Wingfield !

AMANDA: Zău, nu exagerez. Dar Laura a rămas singurică. Dacă vrei, du-te în salon și ține-i de urât. Am să-ți dau acest sfeșnic vechi, care a stat pe vremuri pe altarul bisericii Odihna Cerească. S-a cam strâmbat el când a ars biserica — a lovit-o trăsnetul într-o primăvară; unii au insinuat că ar fi fost nimicită pentru că jucau preoții cărți în ea.

JIM: Ha, ha, ha!

AMANDA: Poate izbutești s-o convingi pe Laura să bea puțin vin ... Cred că i-ar face bine. Poți să le duci pe amândouă?

JIM: Sigur, eu sunt un supraom.

AMANDA: Și acum, mister Tom, pune-ți șorțul și: la bucătărie !

Ușa chinetei se închide asupra râsului vesel al Amandei. Lumina tremurătoare a lumânărilor sfeșnicului se proiectează pe perdele. La intrarea lui Jim, Laura dă semne de neliniște. La început vorbește încet, pierdut, din pricina tensiunii de-a dreptul chinuitoare, pe care i-o pricinuieste faptul de a i rămas singură cu un străin.

Titlu pe ecran: „Nu cred să-ți mai amintești de mine”

Înainte ca Jim să-i risipească timiditatea prin căldura sa. vocea Laurei este slabă și întretăiată, ca și cum ar fi urca, în fugă o scară. În schimb, atitudinea lui Jim este plină de gingășie. Din această scenă trebuie să se desprindă impresia că, deși lipsită de însemnătate, ca reprezintă pentru LAURA: culmea vieții ei sufletești.

JIM: Ei, Laura, cum te simți? Mai bine?

LAURA: Da, mai bine.

JIM: Asta-i pentru dumneata. Puțin vin. *(îi întinde vinul cu o galanterie exagerată.)*

LAURA: Mulțumesc.

JIM: Te rog să-l bei, dar fără să te-mbeți. *(Râde din toată inima; Laura ia paharul cu o mină tremurătoare și râde timid.)* Unde să pun sfeșnicul?

LAURA: Unde dorești.

JIM: Dacă l-aș pune aici, pe covor? Se poate?

LAURA: Sigur.

JIM: Dedesubt am să pun un ziar, ca să nu picure ceara. Mie îmi place să stau pe covor. Îmi dai voie ?

LAURA: Te rog.

JIM: Vrei să-mi dai o pernă?

LAURA: Poftim ?

JIM: O pernă.

LAURA: Ah ... *(li dă o pernă cu un gest brusc.)*

JIM: Și dumneata? Nu vrei să stai pe covor?

LAURA: Ba da.

JIM: Atunci, de ce nu stai?

LAURA: Bine. Am să stau.

JIM: Hai, ia-ți o pernă și vino.

LAURA: *se supune și se așează stângaci, de cealaltă parte a șemineului.*

JIM *(se așează și el „turcește”, zâmbindu-i prietenos):* Hm, ești la capătul lumii. De abia te zăresc.

LAURA: În schimb, eu te văd bine.

JIM: Știu, dar nu e drept, fiindcă numai eu sunt în plină lumină. *Laura își apropie perna.* Bravo, acum te pot vedea. Stai bine?

LAURA: Da.

JIM: Și eu, foarte bine. Vrei puțin chewing-gum?

LAURA: Nu, mulțumesc.

JIM: Eu, dacă-mi dai voie, am să iau o bucățică. (*Desface gânditor o tabletă și o ridică în sus.*) Te-ai gândit vreodată ce avere trebuie să fi făcut individul care a inventat prima bucată de chewing-gum? Formidabilă, nu? Blocul lui este unul dintre cele mai frumoase din Chicago. L-am văzut acum două veri, când am fost la expoziția Secolul Progresului. Ai vizitat-o?

LAURA: Nu, n-am vizitat-o.

JIM: A fost o expoziție minunată. M-a impresionat în mod deosebit, mai ales standul descoperirilor științifice. (*Pauză. Apoi, zâmbindu-i*): Fratele dumitale mi-a spus că ești foarte timidă. E adevărat ?

LAURA: Nu... nu știu...

JIM: Am impresia că ești o fată de modă veche. Dar să știi că e foarte frumos să fii așa. Sper că nu " te superi că mi-am permis să-ți spun asta.

LAURA (*repede, căutând să-și ascundă încurcătura*): Aș vrea ... am să iau și eu o bucată de chewing-gum, dacă nu te superi. Mulțumesc. (*Își drege glasul.*) Domnule O'Connor ... dumneata ... mai cânti?

JIM: Să cânt? Eu?

LAURA: Da, îmi aduc aminte că aveai o voce atât de frumoasă !

JIM: Dar, unde m-ai auzit cântând?

Se aude o voce cântând în culise.

Vocea *Suflă vântule iar, Cât rătăcesc hoinar, Du-mă căci dragostea mea La capătul lumii m-așteaptă — Cine mai este ca ea!*

JIM: Spui că m-ai auzit cântând?

LAURA: Da, chiar foarte des ... dar ... nu cred să-ți mai amintești de mine.

JIM (*zâmbind, căutând să-și aducă aminte*): Știi, am și eu impresia că te-am mai văzut cândva. Am simțit asta îndată ce ai deschis ușa. Mi s-a părut că știu și cum te cheamă. Dar, numele care mi-a venit nu era de fapt un nume, așa că ...

LAURA: Trandafir albastru ?

JIM: (*sare în sus, zâmbind larg*): Da, asta era! Trandafir albastru! Doamne, sigur... Trandafir albastru. Nemaipomenit ce feste ne poate juca memoria ! Nu făcusem nici o legătură între dumneata și școală. Așadar, de acolo te cunosc! Nici n-am știut că ești sora lui Shakespeare. Îmi pare foarte rău. **LAURA:** Eu nu credeam că ai să-ți mai amintești de mine. Ne-am cunoscut atât de puțin! **JIM:** Dar totuși, am stat de vorbă, nu?

LAURA: Da, de mai multe ori.

JIM: Și dumneata m-ai recunoscut ?

LAURA: Oh, imediat.

JIM: Îndată ce m-ai văzut?

LAURA: Înainte chiar. De cum ți-am auzit numele, am știut că ești dumneata. Tom te cunoștea și el puțin din liceu, așa încât ... iar când ai intrat pe ușă ... am fost sigură.

JIM: De ce nu mi-ai spus nimic?

LAURA *(cu răsuflarea întretăiată)*: Nu știam ce să spun, eram ... uimită.

JIM: Bine, dar povestea asta e nemaipomenit de nostimă !

LAURA: Da, da, nu-i așa? Deși...

JIM: Urmam parcă niște cursuri împreună?

LAURA: Sigur.

JIM: Ce anume?

LAURA: Corul.

JIM: A, da.

LAURA: În amfiteatru stăteam în fața dumatăle.

JIM: Da, exact, în fiecare luni, miercuri și vineri. Acum îmi amintesc foarte bine. Veneai întotdeauna cu întârziere.

LAURA: Da. Mi-era greu să urc scările. Aveam la picior aparatul acela care bocănea îngrozitor ... Nu mi-am dat niciodată seama de asta. *(cutremurându-se la această amintire)*: Fiecare pas îmi răsună în urechi. Nu știu, eu n-am observat niciodată, în clipa în care intram, erați toți la locurile voastre. Iar eu, fiindcă locul meu era tocmai în fund, trebuia să trec prin fața tuturor, și să urc treaptă cu treaptă, în timp ce toată lumea se uita la mine.

JIM: N-ar fi trebuit să te frământați atât!

LAURA: Știu, dar totuși o făceam. Și era pentru mine o imensă ușurare când începeam să cânt. **JIM:** Da, da, acum îmi amintesc de dumneata ... îți spuneam „Trandafir albastru”. De ce? Cum am ajuns să te numesc astfel?

LAURA: O dată m-ai întrebat ce flori îmi plac și eu ți-am răspuns că — dac-ar exista, — trandafirii albaștri. Dumneata ai râs și de atunci nu mi-ai mai spus decât „Trandafir albastru”.

JIM: Sper că asta nu te-a supărat?

LAURA: Dimpotrivă, îmi plăcea! Știi, cunoșteam atât de puțină lume ...

JIM: După cât mi-amintesc, erai cam sălbatică ...

LAURA: Da ... N-am reușit niciodată să-mi fac prieteni.

JIM: Cum așa ?

LAURA: Probabil că nu mă pricepeam ... Și apoi, mai era și...

JIM: Vrei să spui că din pricină că erai...

LAURA: Da. într-un fel asta mă izola de ceilalți.

JIM: N-ar fi trebuit.

LAURA: Știu, dar nu puteam altfel.

JIM: De asta erai atât de sfioasă!

LAURA: Am încercat să mă schimb, dar n-am izbutit ...

JIM: ... Să-ți învingi timiditatea?

LAURA: Da, n-am putut niciodată.

JIM: Cred că e ceva care se poate învinge puțin câte puțin.

LAURA *(cu tristețe):* Fără îndoială, însă...

JIM: Oamenii nu sunt atât de înfricoșători, când îi cunoști mai bine. Ține minte asta ... Fiecare își are problemele lui, nu numai dumneata — da, crede-mă, toți le avem pe ale noastre. Crezi că ești singura dezamăgită? Uită-te în jur și vei vedea o mulțime de oameni cel puțin la fel de dezamăgiți. De pildă, eu: când eram la școala, îmi închipuiam că mai târziu voi ajunge mult mai departe decât am ajuns ... îți mai amintești de articolul acela elogios la adresa mea, apărut în „Făclia” ?

LAURA: Da. *(Se ridică și se apropie de masă.)*

JIM: Se spunea acolo că sunt un tânăr de viitor, că voi izbuti în orice domeniu ...

LAURA: *se întoarce cu colecția de reviste.*

Sfinte Doamne ! „Făclia” !

la volumul cu venerație. Își zâmbesc unul altuia, ca în fața unei minuni. Laura se așează lângă el și încep să-l răsfoiască. Treptat, sub efectul prezenței lui pline de căldură, sfiiciunea Laurei dispare.

LAURA: Aici ești dumneata în „Mascații din Far West”.

JIM (*cu nostalgie*): Cântam rolul baritonului.

LAURA: (*vrăjită*) : Ce voce minunată aveai!

JIM (*protestând*): Eu? Nu... u!...

LAURA: Ba da, minunată, minunată!

JIM: M-ai auzit?

LAURA: Am fost la toate spectacolele!

JIM: Nu mai spune !

LAURA: Zău.

JIM: La toate trei?

LAURA (*plecând ochii*) : Da!

JIM: De ce?

LAURA: Voiam... să-ți cer un autograf... pe program...

JIM: Și de ce nu mi-ai cerut?

LAURA: Erai întotdeauna atât de acaparat, încât nici n-aveam cum ...

JIM: Ar fi trebuit ...

LAURA: Și apoi, mi-era frică să nu crezi...

JIM: Să nu cred ce?

LAURA:Că...

JIM (*înveselit de amintire*): Da ... Pe vremea aceea eram literalmente asediat de fete.

LAURA:Aveai un succes nebun.

JIM: Da...

LAURA:Erai atât de prietenos, de cald ...

JIM: Ce e drept, eram foarte răsfățat.

LAURA:Toată lumea te iubea.

JIM: Și dumneata?

LAURA (*începe încet volumul de pe genunchii ei.*): Eu ... da, și eu

JIM: Va să zică așa. Dă-mi programul, Laura.

LAURA: Îi dă programul. El îl semnează, vesel.

JIM: Poftim, mai bine mai târziu decât niciodată.

LAURA: Îți mulțumesc! Ești drăguț.

JIM: Astăzi, semnătura mea nu prea are valoare. Dar poate că într-o zi... valoarea ei va crește. A fi dezamăgit este un lucru, a fi descurajat este altul. Eu sunt dezamăgit dar nu descurajat. În fond, nu am decât douăzeci și nouă de ani. Dar dumneata ?

LAURA: În iunie împlinesc douăzeci și șase.

JIM: Ești încă tânără.

LAURA: Da, dar ...

JIM: Ai terminat liceul?

LAURA (*reticentă*): Nu m-am mai dus.

JIM: Vrei să spui că ai renunțat ?

LAURA: Am luat note proaste la ultimele examene. (*Se ridică și pune înapoi volumul și programul. Apoi, cu falsă detașare*). Și... ce mai știi despre Emily Meissenbach?

JIM: A, insipida aia ...

LAURA: De ce îi spui așa?

JIM: Pentru că era insipidă.

LAURA: Vă mai vedeți?

JIM: N-am mai văzut-o de atunci!

LAURA: Se spunea că ați fi logodiți.

JIM: Știu, dar nu m-am lăsat prins.

LAURA: Așadar, nu era adevărat?

JIM: Era adevărat numai în imaginația ei optimistă.

LAURA: Oh...

Titlu pe ecran: „Și ce ai făcut de când ai terminat liceul ?”

Jim aprinde o țigară și se sprijină leneș într-un cot, zâmbind Laurei cu o căldură și un farmec care parcă îi umple sufletul de lumină. Ea rămâne lângă masă și pentru a-și ascunde emoția, ia un bibelou de sticlă cu care începe să se joace.

JIM (după câteva fumuri de țigară, dus pe gânduri): Și ce ai făcut de când ai terminat liceul?

Laura pare să nu-l fi auzit.

JIM: Ei?

Laura se uită în depărtare.

JIM: Te-am întrebat ce ai făcut de când ai terminat liceul ?

LAURA: Mai nimic.

JIM: Totuși, trebuie să fi făcut ceva în toți acești ani atât de lungi.

LAURA: Într-adevăr, au fost lungi!

JIM: Și ce ai făcut?

LAURA: Am urmat un curs comercial la un colegiu ...

JIM: Da? Cum a mers?

LAURA: Nu prea a mers. A trebuit să mă las ... fiindcă îmi făcea rău la stomac ...

JIM (râde încet): Și acum, ce faci?

LAURA: Nu fac mare lucru. Dar să nu-ți închipui că stau degeaba: menajeria mea de sticlă îmi ia o mulțime de vreme. Sticla cere întotdeauna foarte multă grijă.

Ai spus ceva despre o menajerie?

LAURA: Am vorbit despre colecția mea... (își glasul, intimidată, și întoarce capul.) (brusc): Știi ce cred eu că se întâmplă cu dumneata? Suferi de un complex de inferioritate. Cu alte cuvinte, te subestimezi. Eu înțeleg foarte bine asta, Laura, fiindcă am suferit și eu cândva de un asemenea complex. Deși cazul meu nu era chiar atât de serios, cum pare să fie al dumitale. N-am scăpat de el decât când am început să studiez oratoria. Da. Și pe când îmi cultivam dicția, am descoperit că am aptitudini și pentru știință, pentru electrodinamică... Până atunci nici nu bănuisem că aș putea avea vreun talent deosebit. Deși n-am studiat niciodată psihologia, un prieten mi-a spus că mă pricep să analizez sufletul oamenilor mai bine decât psihiatrui de profesie. Eu nu pretind că aceasta ar fi neapărat adevărat, dar un lucru e sigur: înțeleg sufletul omenesc. (își scoate din gura chewing-gum-ul.) Iartă-mă, dar obișnuiesc să arunc chewing-gum-ul îndată ce și-a pierdut aroma. Am să-l învelesc în bucăți de hârtie. Știu ce neplăcut e când se lipește de talpă. M-da. Prin urmare, cam asta ar fi,

după părerea mea, principalul motiv al necazurilor dumitale: lipsa de încredere în dumneata. Mi-am întemeiat această părere pe o serie de răspunsuri pe care mi le-ai dat, precum și pe unele observații ale mele. De pildă, bocănitul acela despre care vorbeai și care te tortura în timpul școlii... Zici că îți era groază să intri până și în clasă. Ți dai seama ce ai făcut? Ai abandonat școala, ai renunțat la studii din cauza unui băcănit care, după câte îmi amintesc, era aproape inexistent. Dumneata ai un mic defect fizic și atâta tot. Nici nu se observă. Și imaginația dumitale l-a exagerat, l-a amplificat de mii de ori. Știi ce? Am să-ți dau un sfat: închipuiește-ți că le ești superioară celorlalți, prin ceva! Prin ce le-aș putea fi superioara? Ei, ce naiba, Laura! Uită-te puțin în jur ! Ce vezi?

O lume plină de oameni obișnuiți. Toți s-au născut și toți vor muri. Gândește-te: câți dintre ei au măcar a zecea parte din calitățile dumitale? Sau ale mele? Sau ale oricui, dacă e să ne gândim bine. Ei drăcie! Fiecare om are câte un talent. Iar unii chiar mai multe. *(Se uită, fără să-și dea seama, în oglindă.)*

Totul e să descoperi care. De pildă, eu. *(Își potrivește automat cravata în fața oglinzii.)* Urmez un curs seral de radiofonie, — ca să nu mai vorbim de faptul că am o slujbă cu destulă răspundere la depozit — și totodată, studiez arta de a vorbi.

Fiindcă eu cred în viitorul televiziunii. *(Întorcându-se spre ea.)* Da, al televiziunii. Vreau să fiu gata, să mă dezvolt odată cu ea. De aceea, sunt hotărât să-mi fac și eu un loc undeva, pe prima treaptă. De fapt, mi-am și creat relațiile necesare și tot ce-mi mai rămâne de făcut este să aștept ca însăși televiziunea să-și ia vânt. Cu toată viteza !...*(Ochii îi strălucesc.)* Știință ! Zzzup ! Bani ! Zzzup ! Putere ! Zzzzzup ! Iată sfînta treime a democrației noastre americane.

Are ceva dinamic și convingător în atitudinea lui. Laura îl privește transfigurată. Timiditatea ei a fost depășită de uimirea care i-a cuprins sufletul.

JIM *(zâmbeste)*: Mi se pare mie că mă crezi cam închipuit!

LAURA: Ferească Dumnezeu!

JIM: Hai să vorbim și despre dumneata. Nu e nimic care să-ți placă în mod deosebit?

LAURA: Ba da... Așa cum ți-am spus... eu am o menajerie de sticlă ...

Se aude din bucătărie un hohot zglobiu de fată tânără.

JIM: Nu înțeleg: ce-i cu menajeria asta?

LAURA: Am o colecție de mici animale lucrate în sticlă — cele mai mici din lume. Mama le spune „menajeria de sticlă”. Iată un exemplar, vrei să-l vezi? E unul dintre cei mai bătrâni. Are aproape treisprezece ani.

Muzică : „Menajeria de sticlă”. El întinde mâna.

LAURA: Fii atent; și o suflare poate să-l spargă!

JIM: Atunci, mai bine să nu-l ating. Sunt cam neîndemânatic.

LAURA: Ia-l. Ia-l. Am încredere în dumneata. *(I-l pune în palmă.)* Așa. Ridică-l în sus. E atât de fericit la lumină. Uite cum se irizează!

JIM: Într-adevăr, e frumos !

LAURA: N-ar trebui să fiu părtinitoare, dar e favoritul meu.

JIM: Ce fel de animal mai e și ăsta ?

LAURA: N-ai observat că are un singur corn în frunte?

JIM: E cumva un inorog?

LAURA: Da.

JIM: Mi se pare că e o specie care a dispărut în zilele noastre.

LAURA: Da așa e.

JIM: Urât trebuie să-i fie singur.

LAURA (zâmbind): Chiar când se plictisește, nu se plânge. Stă pe o etajeră cu câțiva căluți, care n-au coarne, și se împacă toți foarte bine.

JIM: De unde știi?

LAURA (veselă): Nu i-am auzit niciodată certându-se.

JIM (zâmbind): Serios? Ei, da, într-adevăr asta e o dovadă sigură. Unde să-l așez?

LAURA: Pune-l pe masă. Din când în când, îi place să mai schimbe.

JIM (întinzându-se): Ei, sigur. Uite ce umbră mare am când mă întind.

LAURA: Adevărat ... Acoperă aproape tot tavanul.

JIM (mergând spre ușă): Mi se pare că a stat ploaia ... *(Deschide ușa spre scara de incendiu.)* De unde se aude muzica?

LAURA: De la „Paradis” — barul de peste drum.

JIM: N-ai vrea să dansăm puțin, miss Wingfield?

LAURA: Bine, dar eu ...

JIM: Sau nu mai ai loc în carnetul de bal? Dă-mi voie să mă uit puțin. *(Ia un carnet imaginar.)*

Da, toate dansurile sunt făgăduite. Nu-mi rămâne decât să șterg un nume și să-l scriu pe al meu.

Muzică de vals.

JIM: Ah, un vals! *(Se rotește de câteva ori singur, apoi întinde brațele spre Laura.)*

LAURA *(cu răsuflarea oprită):* Eu... nu pot dansa...

JIM: Iar complexul dumitale de inferioritate!

LAURA: Dar nu știi ! N-am dansat niciodată.

JIM: Nu-i nimic, încearcă ...

LAURA: Am să te calc.

JIM: Nu sunt de sticlă.

LAURA: Nu știi ... cum să ...

JIM: Lasă-te condusă de mine. Ține brațele puțin întinse.

LAURA: Așa?

JIM: Ceva mai sus. Așa. Nu sta țeapănă. E lucrul cel mai important. Lasă-te ușor.

LAURA: *(râzând, cu răsuflarea întretăiată):* E greu... Nu pot ...

JIM: Nu-i nimic. Încearcă. *(Se avântă cu ea în dans.)*

LAURA: Doamne, uite că merge.

JIM: Lasă-te în ritmul dansului, Laura, așa ...

LAURA: Da, dar ...

JIM: Hai, hai!...

LAURA: Încerc!

JIM: Nu sta țeapănă ... mai ușor ...

LAURA: Știu, dar ... eu sunt ...

JIM: Mai suplă. Uite, acum merge mai bine.

LAURA: Crezi ?

JIM: Mult mai bine. *(Dansează cu ea prin cameră un vals stângaci.)*

LAURA: Oh, Doamne!

JIM: Ha ! Ha !

LAURA: Oh, Doamne!

JIM: Ha, ha, ha! *(Se lovesc brusc de masă. Jim se oprește.)* De ce ne-am lovit?

LAURA: De masă.

JIM: Mi se pare că am răsturnat ceva ...

LAURA: Da.

JIM: Sper că nu era căluțul cu un singur corn?

LAURA: Ba da.

JIM: Vai, s-a spart!

LAURA: Acum este la fel cu toți ceilalți cai.

JIM: Și-a pierdut ...

LAURA: Cornul. Dar nu are nici o importanță. Poate că, dimpotrivă e un semn bun.

JIM: N-ai să mi-o ierți niciodată. Era bibeloul dumitale favorit.

LAURA: Adevărul e că nu am nici un favorit. Așa că nu e nici o tragedie. Serios. Ce vrei, sticla e atât de fragilă. Oricât ai fi de atent. Uneori, când trece un camion pe stradă, etajerele încep să tremure și lucrurile cad, unele peste altele, și se sparg.

JIM: Totuși, îmi pare nespus de rău că eu sunt pricina ...

LAURA (zâmbind): Am să-mi închipui pur și simplu că a fost operat. I s-a tăiat cornul ca să se simtă mai puțin ... bizar.

Râd amândoi.

LAURA: Acum se va simți mai bine alături de ceilalți cai care nu au coarne.

JIM: Ha, ha, ha, e foarte nostim ce spui. *(Deodată serios.)* Îmi pare bine că ai simțul umorului. Știi, ești... foarte deosebită. Uimitor de deosebită de toate fetele pe care le-am cunoscut până acum. *(Vorbește blând, puțin șovăitor, cu sinceritate.)* Te superi că-ți spun asta?

Laura a amuțit, intimidată.

JIM: Ți-o spun ca pe un compliment, să știi! *Laura dă din cap, intimidată, și se uită în altă parte.*

M-ai făcut să mă simt cam ... nu știu cum să-ți explic. De obicei mă exprim foarte ușor, însă ... De data aceasta, nu știu cum să încep.

Laura își duce mâna la gât, tușește, se joacă cu cornul spart

JIM: *îi vorbește cu și mai multă căldură): Ți-a spus vreodată cineva că ești frumoasă?*

Pauză. Muzică.

Laura ridică privirea încet, uimită, și face cu capul semn. Încă nu.

JIM: Ei bine, ești frumoasă. Într-un fel cu totul deosebit, dar ești. Și cu atât mai frumoasă, tocmai din pricina acestei deosebiri.

Vecea lui e acum joasă, răgușită. Laura închide cehii și se clatină pe picioare de emoție.

JIM: Aș fi vrut să fii sora mea. Te-aș fi învățat să ai încredere în tine. Oamenii deosebiți nu sunt ca ceilalți oameni, dar a fi deosebit nu este o rușine. Pentru că tu ești cea neobișnuită, și nu ei. Ei sunt sute de mii, tu ești una singură. Ei se plimbă pe tot pământul, tu ești aici. Ei sunt banali ca buruienile, tu ești... un trandafir albastru.

Imagine pe ecran: un trandafir albastru.

Se schimbă melodia.

LAURA: Bine, dar... trandafiri albaștri nu există!

JIM: Există când e vorba de tine. Uite ce frumoasă ești!

LAURA: Cum adică frumoasă? Ce am eu frumos?

JIM: Totul. Ochii, părul, mâinile, toată ești frumoasă. *(îi ia mina.)* Crezi poate că-ți spun asta pentru că am fost invitat la masă și mă simt obligat să fiu drăguț? Sigur, aș fi putut-o face din politețe, ți-aș fi putut spune o mulțime de lucruri, pe care să nu le gândesc. Dar să știi că sunt sincer și-ți vorbesc din inimă. Am observat că ai acest complex de inferioritate, care te face să te simți prost în societatea oamenilor, și vreau să te vindec. Ai nevoie de cineva care să-ți dea încredere în tine, să te facă să fii mândră, să-ți ții capul sus. În loc să fii timidă, să-ți pleci mereu ochii și să roșești. Cineva ar trebui... ar trebui să te sărute, Laura. *(Mâna lui alunecă ușor pe brațul ei până la umăr.)*

Muzică tumultoasă.

Apoi Jim o întoarce brusc spre el și o sărută pe buze. Când îi dă drumul, Laura se prăbușește pe sofa, cu o expresie uimită, cu ochii strălucitori. Jim se dă înapoi și caută o țigară în buzunar.

Titlu pe ecran: „Amintire”

JIM: Sunt nebun!

Jim își aprinde țigara, evitându-i privirea. Din bucătărie se aude râsul zglobiu al Amandei. Laura se ridică încet și desface degetele. Mai are încă în palmă bibeloul cel spart. Se uită la el cu o expresie duioasă, buimăcită.

JIM: Nebun de legat! N-ar fi trebuit să fac asta ... M-am întrecut cu măsura. Nu fumezi ?

Ea se uită la el, zâmbind, și nu aude întrebarea. El se așează lângă ea, cu grijă. Laura îl privește fără grai, așteptând. El tușește ușor și se trage ceva mai departe, chibzuind asupra situației și intuindu-i confuz sentimentele. Cu gingășie:

JIM: Vrei o bomboană?

Ea nu pare să-l audă, dar privirea ei devine și mai strălucitoare.

JIM: O bomboană de mentă? în buzunarul meu găsești de toate. *(Pune menta în gură, o înghite și se hotărăște să spună adevărul. Vorbește încet, cu grijă, ca să nu o rănească.)* Laura, vreau să-ți spun ceva: dacă aș avea o soră ca tine, aș face același lucru ca Tom. I-aș prezenta tineri simpatici și de treabă printre care să-și poată găsi un soț. Numai că ... vezi... cu mine n-a prea nimerit-o. Poate că n-ar trebui să-ți vorbesc astfel. Poate că Tom nici nu s-a gândit la așa ceva când m-a invitat aici. Deși... altfel de ce ar fi făcut-o? în definitiv, nu e nici un rău în asta. Singurul impediment în cazul meu este că eu nu sunt în situația de a ... face ceea ce se așteaptă de la mine. Eu nu pot să-ți cer numărul de telefon și să-ți făgăduiesc că am să te chem. Eu nu pot să-ți telefoniez săptămâna viitoare ca să-ți dau o întâlnire. M-am gândit că e mai bine să-ți explic situația, ca să nu înțelegi greșit și ca să nu fii jignită ...

Pauză. Treptat, treptat, privirea Laurei se schimbă ; își întoarce încet cehii de la Jim la bibeloul din palmă. Se aude din nou râsul Amandei din bucătărie.

(cu voce slabă): N-ai să mai vii pe la noi?

JIM: Nu, Laura, nu pot. *(Se ridică de pe divan.)* După cum începusem să-ți explic, eu ... nu sunt liber. Sunt în vorbă cu o fată. Nu ies decât cu ea. O cheamă Betty. Este o fată de interior, ca și tine, e irlandeză, cuminte, și în multe privințe ne împăcăm minunat. Am cunoscut-o vara trecută într-o excursie cu vaporul, în sus pe râu. Mergeam spre Alton și era lună plină. Și știi, chiar de la început am înțeles că asta-i dragostea.

Titlu pe ecran: „Dragostea”.

Laura se clatină ușor și se apucă de brațul divanului. El nu observă, vrăjit de propriile lui amintiri.

JIM: De când m-am îndrăgostit, mă simt alt om.

Aplecată puțin înainte, țeapănă, cu mina încleștată pe brațul divanului, Laura se luptă cu furtuna din sufletul ei. Dar Jim a uitat-o acum, e foarte departe.

JIM: Puterea dragostei este formidabilă, Laura.

Furtuna s-a liniștit puțin și Laura se sprijină de spetează. Jim se întoarce din nou spre ea.

JIM: S-a întâmplat ca mătușa lui Betty să se îmbolnăvească. I-a telegrafiat și Betty a trebuit să plece. Așa încât, atunci când Tom m-a invitat la masă, eu am acceptat invitația, fără să știu că tu ... că el... că eu ... *(Se oprește încurcat.)* Of, iar am încurcat-o.

Se trânteste pe divan. Luminile din ochii Laurei s-au stins, făcând loc unei disperări mute. Jim se uită la ea stânjenit.

JIM: Te rog... spune ceva.

Laura își mușcă buzele, silindu-se să zâmbească. Deschide din nou pumnul, în care ține bibeloul spart, apoi ia încet mina lui Jim, îi pune cu grijă înorogul în palmă și-i închide pumnul.

JIM: De ce faci asta, Laura? Vrei să mi-l dai mie?

Ea dă din cap afirmativ.

JIM: De ce?

LAURA: O amintire ... *(Se ridică stângace și se duce să se ghemuiască lângă patefon, pe care începe să-l acordeze.)*

Titlu pe ecran: „în viață, totul se sfârșește atât de trist!”

În clipa aceea, Amanda, plină de vioiciune, dă buzna în salonaș. Duce o cană demodată, de cristal, cu puncte de fructe și o farfurie cu marginea aurită și maci pictați, plină cu pricomigdale.

AMANDA: Ce ziceți, copii, nu-i așa că-i un aer minunat după ploaie? Uite, v-am făcut o băutură răcoritoare. *(Se întoarce veselă spre musafir.)* Jim, cunoști cântecul acela despre limonada?

Limonada specială, Pentru blonde, pentru brune. Limonada cu boială Pentru fetele bătrâne.

JIM *(încurcat)*: Nu, nu l-am auzit niciodată.

AMANDA: Ce ai, Laura, de ești atât de gravă?

JIM: Am discutat lucruri grave.

AMANDA: Da? Ei, înseamnă că vă cunoașteți mai bine.

JIM *(evaziv)*: Oarecum.

AMANDA: Voi, tinerii de azi, sunteți cu mult mai serioși decât cei din generația mea. Când eram fată, eram atât de veselă.

JIM: Nu v-ați schimbat deloc, doamnă Wingfield.

AMANDA: Mă simt întinerită. Astă-seară e sărbătoare, domnule O'Connor. *(Scutură din cap, cu un râs zglobiu. Varsă din greșeală puțină limonada.)* Poftim, m-am autobotezat.

JIM: Stați, dați-mi voie.

AMANDA *(punând cana jos)*: Nu-i nimic. Am descoperit că mai aveam niște vișinată și am turnat-o înăuntru, cu vișine cu tot.

JIM: Nu ar fi trebuit să vă deranjați atât, doamnă Wingfield.

AMANDA: Să mă deranjez? Dimpotrivă, mi-a făcut cea mai mare plăcere. Nu m-ai auzit ocărind în bucătărie? De dumneata vorbeam. Mă mir că n-ai sughițat. Îl certam pe Tom că nu s-a gândit să te poftască niciodată până acum. De mult ar fi trebuit să te aducă la noi. Acum, devreme ce cunoști drumul, va trebui să vii mai des, nu numai la ocazii — să fii unul din obișnuiții casei. Să vedeți ce bine o să mai petrecem împreună. Simți ce curat și proaspăt e aerul? Și ce frumoasă e luna astă-seară! Ei gata, am șters-o! Știu eu unde mi-e locul când cei tineri au de discutat lucruri grave.

JIM: Doamnă Wingfield, vă rog ... Eu sunt acela care trebuie să plec.

AMANDA: Să pleci acum?! Glumești, domnule O'Connor! Suntem abia la începutul serii.

JIM: N-am ce să fac!

AMANDA: Știu, știu, ești un om serios care muncește și își respectă orele de somn. Foarte frumos! Te vom lăsa să pleci astă-seară mai devreme, dar numai cu condiția ca data viitoare să rămâi mai târziu. Spune: când mai vii pe la noi? Ce seară îți convine mai mult? Cred că pentru voi, cei care munciți, sâmbăta este cea mai potrivită.

JIM: Numai că eu, doamnă Wingfield, pontez de două ori pe zi. O dată dimineața și o dată seara. **AMANDA:** Vai, dar ești ambițios, tinere domn! Lucrezi cumva și noaptea?

JIM: Nu, doamnă, nu e vorba de lucru ci de ... Betty.

Se duce hotărât să-și ia pălăria. Orchestra de la „Paradis” atacă un vals sentimental.

AMANDA: Betty, Betty? Cine este această Betty?

Afară se aude un început de tunet rău prevestitor.

JIM: O fată. Prietena mea. *(Zâmbește fermecător. Un bubuit de tunet asurzitor.)*

Titlu pe ecran: „Cerul se prăbușește”.

AMANDA: *(răsuflând adânc):* Da ... și e ceva serios, domnule O'Connor?

JIM: Ne căsătorim în cea de a doua duminică a lunii iunie.

AMANDA: Oh, ce frumos. Dar Tom nu ne-a spus că ești logodit.

JIM: Celor de la depozit nu le-am suflat încă nici o vorbă. Îi știți cum sunt: Romeo în sus, don Juan în jos, și nu mai scapi de ei. *(Se oprește în fața oglinzii ovale și-și pune pălăria. Își aranjează cu grijă borul pălăriei și și-o potrivește ca să-și dea un aer de eleganță discretă.)* A fost o seară minunată, doamnă Wingfield. Vă mulțumesc pentru această mostră de ospitalitate a Sudului despre care se vorbește atât.

AMANDA: N-a fost nimic deosebit. Te asigur.

JIM: Vă rog să nu vă supărați că plec atât de repede, dar i-am promis lui Betty că o aștept la gară. Parcă văd că ajung după sosirea trenului și femeilor nu le place să aștepte. Știți și dumneavoastră.

AMANDA: Da, tirania femeilor. *(Îi întinde mâna.)* Atunci, la revedere, domnule O'Connor. Îți doresc noroc, fericire și succes. Toate trei la un loc. Și Laura ți le dorește și ea. Nu-i așa, Laura?

LAURA: Da, mamă.

JIM: *(luându-i mâna):* La revedere, Laura. Voi păstra această amintire ca ceva de mare preț. Să nu uiți sfatul pe care ți l-am dat. *(Vorbind ceva mai tare, cu veselie.)* Mulțumesc, doamnelor, și noapte bună. La revedere, Shakespeare! *(Zâmbește și, cu pași ușori, iese.)*

Continuând să zâmbească forțat, Amanda închide ușa după el. Apoi se întoarce în mijlocul camerei. Nici ea, nici Laura nu îndrăznesc să se privească. Laura se ghemuiește lângă patefon, ca să-l pună în mișcare.

AMANDA: *(cu voce slabă):* În viață totul se termină atât de trist. Laura, te rog, nu pune patefonul — n-aș putea să-l ascult. Și, va să zică, așa ... Pețitorul nostru era logodit. Tom!

TOM *(din fund)* : Da, mamă ?

AMANDA: Vino puțin. Vreau să-ți spun ceva foarte nostim.

TOM *(intrând cu o picromigdală și cu un pahar de limonada):* Jim a plecat ?

AMANDA: Precum se vede. Frumoasă farsă ne-ai mai făcut.

TOM: Nu-nțeleg. Ce farsă?

AMANDA: De ce nu ne-ai spus că e logodit?

TOM: **JIM:**, logodit ?

AMANDA: Chiar el ne-a informat despre asta.

TOM: Să mă ia naiba dacă am știut ceva!

AMANDA: Curios. Foarte curios!

TOM: Ce ți se pare atât de curios?

AMANDA: Nu spuneai tu că Jim e cel mai bun prieten al tău?

TOM: Da, dar de unde voiai să știi?

AMANDA: Mi se pare de-a dreptul anormal să nu știi că cel mai bun prieten al tău este logodit.

TOM: Depozitul este un loc unde se lucrează și nu unul unde se fac confidențe.

AMANDA: Tu habar n-ai niciodată de nimic. Parcă trăiești pe altă lume. Ți-e capul plin de găgăuni.

Tom se îndreaptă spre ușă.

AMANDA: Unde te duci?

TOM: La cinema.

AMANDA: Bineînțeles. După ce ne-ai făcut caraghioase, te duci la cinema. Muncă, pregătire, cheltuială, lampa cea nouă cu picior, covorul, rochia Laurei, toate astea pentru ce? Ca să primim pe logodnicul alteia. Du-te, du-te la cinema. Nu te mai gândi la noi. O mamă părăsită, o soră nemăritată, infirmă, și pe deasupra și fără slujbă. Nimic să nu-ți tulbure plăcerile tale egoiste. Du-te, du-te la cinema.

TOM: Foarte bine, mă duc. Cu cât ai să vorbești mai mult de egoismul meu, cu atât am să mă duc mai repede. Și nu la cinema!

AMANDA: Du-te. Du-te în lună, du-te unde vrei, egoistule!

Tom aruncă paharul pe podea și se repede afară trântind ușa. Strigătul Laurei este acoperit de bufnitura ușii. Muzică de dans. Tom se sprijină disperat de balustradă, își ridică fața spre lumina rece și albă a lunii, care pătrunde în întunericul de abis din gangul cel îngust.

Titlu pe ecran: „Și acum, rămas bun!”

Monologul de încheiere al lui Tom este însoțit de pantomima care are loc în apartament. Scena este jucată ca și cum ar fi văzută printr-un geam, prin care nu trece zgomotul. Amanda pare să țină un discurs de consolare pentru Laura, care stă ghemuită pe divan. Acum, când nu putem auzi vorbele mamei, latura ei ușor ridicolă a dispărut, lăsându-i un aer de demnitate și de frumusețe tragică. Părul Laurei îi ascunde obrazul, iar la sfârșitul logosului matern ea își ridică fața zâmbind. În timp ce-și consolează fiica, mișcările Amandei sunt încete și grațioase, aproape ca într-un dans. Când isprăvește, se uită o clipă la portretul soțului ei, apoi se retrage după perdelele sufrageriei. La sfârșitul discursului lui Tom, Laura va stinge luminările sfeșnicului, terminând astfel piesa.

TOM: Nu m-am dus în lună, m-am dus mult, mult mai departe ... Căci timpul este cea mai lungă distanță între două locuri. Puțin după aceea, am fost dat afară din slujbă pentru că scrisesem o poezie pe capacul unei cutii de pantofi. Am plecat de acasă, am coborât pentru ultima oară treptele scării de incendiu și de atunci am mers pe urmele tatălui meu, încercând să regăsesc în mișcare ceea ce pierdusem în spațiu ... Am călătorit foarte mult. Orașele treceau prin fața mea ca niște frunze moarte, frunze viu colorate, dar rupte de pe ramuri. Aș fi vrut să mă opresc, dar parcă mă urmărea ceva. Ceva care venea întotdeauna pe neașteptate. Uneori era un cântec cunoscut, alteori doar un ciob de sticlă străvezie. Merg câteodată noaptea singur, pe străzile unui oraș străin, — când nu găsesc pe nimeni să-mi țină de urât. Trec pe dinaintea vitrinelor luminate ale unei parfumerii. Vitrina este plină cu sticlute transparente, irizate ca cioburile unui curcubeu sfărâmat.

Și atunci, deodată, sora mea îmi atinge umărul. Mă întorc și mă uit în ochii ei. Laura, Laura, am încercat să te dau uitării, să te las în urma mea. Dar îți sunt mai aproape decât aș fi vrut. Caut în buzunar o țigară, traversez strada, intru într-un cinematograful sau într-un bar, comand un whisky, vorbesc cu primul străin

care îmi iese în cale — fac orice, orice ca să te uit ... ca să șterg imaginea ta ... așa cum suflă într-o luminare.

Laura se apleacă asupra lumânărilor.

Astăzi lumea este luminată de fulgere ... Stinge-ți lumânările, Laura, și bun rămas ...

Laura stinge lumânările.

SCENA SE ESTOMPEAZĂ

* Folosirea ecranului și a titlurilor este facultativă.